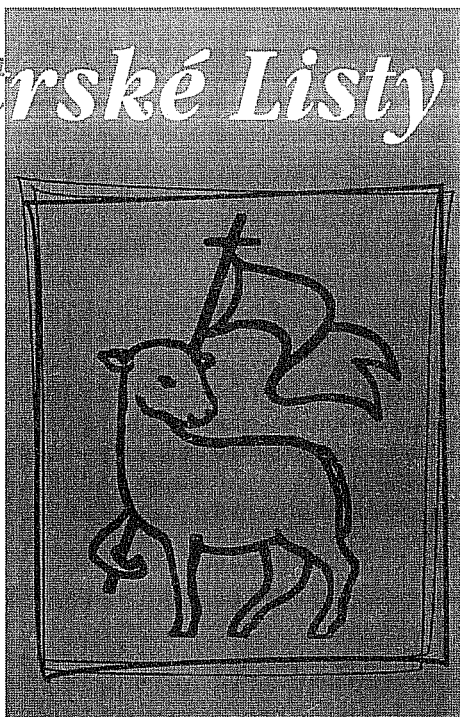

Nové Bratrské Listy

I/2002 , IV. ročník

*„Já jsem přišel na svět
jako světlo, aby nikdo,
kdo ve mne věří,
nezůstal ve tmě.“*

z obsahu:

O zabezpečení života

*Aktuální odkaz Jednoty
Bratrské*

Jan Kollár

Čeští Romové v Británii

Biblická úvaha

S Boží nadějí do nového roku (Iz 12, 2)
(Jiří Polma) 3

Uzdravení u rybníka Bethesda
(Jan 5, 19) (ThDr. Jan Heller)

Úroky ze starých pokladů

O zabezpečení života
(Daniel Zenaty) 6

Dějiny

Aktuální odkaz Jednoty bratrské
(Pavel Smetana) 9

Jan Kollár

- evangelický kněz, obrozenecký myslitel, vědec, slovanský básník
(Milada Kaďůrková) 13

Zprávy ze světové UF

Náš seniorát 17

Ekumena

Lužickosrbská Hesla podruhé
(J. Polma) 19

Světový den modliteb
(M. Ulrichová) 22

Multireligiozní shromáždění?
(Stanislav Kaczmarczyk) 22

Náboženství není nebezpečné
Synod v Bad Bollu 23

Informace**Společnost a my**

Čeští Romové v Británii
(Libushka Hiscock) 26

Nové Bratrské Listy

Tento církevní časopis pro své členy a přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE v Praze.

Adresa: Hálkova 5, 120 00 Praha 2,

tel: 02/ 24 94 18 70,

e-mail: uf.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

Milé sestry a bratři, vážení čtenáři, zahajujeme již 4. ročník vydávání našeho časopisu. Činíme tak s velkou vděčností, že se podařil nejen udržet, ale i rozvinout projekt samostatného periodika, které slouží Ochranským sborům i řadě přátel z jiných církví. Zároveň si uvědomujeme, jak je v této době, tak bohaté na nejrůznější informace a možnosti komunikace, obtížné přinášet to, co by čtenáře zajímalo a zároveň poskytovalo vnitřní užitek. Snažíme se o to a doufáme, že i s Vaší pomocí budeme mít dost vhodného materiálu k publikování.

Po ročnících, kdy jsme postupně rozšiřovali počet stran a o něco zvedali náklad, přichází změna v grafické podobě. To je mezi jiným způsobeno tím, že svou spolupráci jako technický redaktor přerušuje bratr Jiří Just, kterého čeká v tomto roce nástup na zahraniční studium. Jsme mu velice vděční za jeho dosavadní službu. Přejeme mu Boží pomoc v dalším působení a doufáme, že nějakým způsobem bude s námi dál spolupracovat.

Dalším krokem k větší soustředěnosti na biblické poselství je nová rubrika „Úroky ze starých pokladů“, v níž (vedle příležitostných „Biblických úvah“) se budeme soustavněji věnovat probírání biblických oddílů, v tomto ročníku závěrem Ježíšova Kázání na hoře. A „Příloha“ bude tento rok rozdělena na dvě části: Nejprve přinášíme pohled na minulé pokusy o sjednocení Jednoty bratrské a Československé církve evangelické a pak budeme pokračovat vzpomínkovým vyprávěním emeritního kazatele Jednoty bratra Jana Niebauera „Moji milí cikáni“.

Tolik jsem chtěl na úvod naznačit ohledně dalšího ročníku - a uvědomuji si, že jako redaktor mohu sdělovat své záměry a usilovat o jejich naplnění. Ale co nás v tomto roce opravdu čeká, čím budeme procházet, to nedokážeme povědět a ani se na to nedokážeme připravit. Přece si však připomínáme, že nejsme za žádných okolností sami, že je nade vším ten, který proměňuje životy i situace. Dobrý Bůh buď s námi i v tomto roce!

Bohumil Kejř

S Boží nadějí do nového roku

Hle, Bůh je má spása, doufám a jsem beze strachu.

(Iz 12, 2)

Pro náš vstup do nového občanského roku jsme dostali velice povzbuzující slovo v Hesle roku 2002. Je to radostné soustředění na Hospodina, na jeho dar spásy a z toho vyplývající upokojení. Velice dobře koresponduje se zvěstí vánoc, která je předzvěstí nového vykročení do nové budoucnosti v Božím příklonu k člověku, k lidem. Byl nám dán Spasitel v osobě Ježíšově. Naplnila se proroctví o Mesiáši, m.j. právě i proroka Izajáše o Immanuelovi a Králi, jehož vládařství bude věčné.

Hle, Bůh je má spása, doufám a jsem beze strachu - to je otevřená dobrá budoucnost. Potřebujeme k životu trochu jistoty, zvláště když vidíme množství ohrožení v nemocech, drogové závislosti, násilí, až i terorismu. Porozumět budoucnosti jako dobré (aniž bychom se klamali) a zaslíbení, které ji určuje, je však možné jen tehdy, víme-li o minulém, o tom, co předcházelo. Umíme-li se správně ohlédnout a rozhlédnout a porovnat minulost i současné dění s Božím pohledem a Božími požadavky.

Proč doufám? Proč jsem beze strachu? - Protože mám dobrou zkušenost s Bohem, který mě přes má selhání nezavrhł, ale slitoval se nade mnou a dal mi čas - nový prostor pro obecenství s ním.

Když Izajáš tlumočil toto Hospodinovo slovo k radostnému prozpěvování, žil se svým lidem v tísni, když procházel obdobím trestů za provinění. Ale prorokovi bylo odhaleno o budoucnosti tolik pozitivního, tolik potěšitelného, že se duchem přenesl do této budoucnosti a pro svou přítomnost z toho čerpal neobyčejné povzbuzení. Vzdávám tobě chválu, Hospodine! Rozhněval ses na mě, tvůj hněv se však odvrátil a potěšils mě. Hle, Bůh je má spása, doufám a jsem beze strachu.

Bůh je má spása... Tohle vyznání je v první řadě přiznáním viny, na kterou Hospodin odpovídá milostí. Je to pravdivý pohled a pouť do vlastního nitra a ohledání toho, co v něm bylo a je nedobré, je to pohled na stále provinění slovem i skutkem před Hospodinem. Proto předtím prorok říká za celý lid: Rozhněval ses na mě..

Nebylo to bez důvodu, a nadto Boží hněv je výchovný hněv: oznámí, co je hřích a nabídne lhůtu k nápravě. oznámí trest předem, než jej vykoná, a lid tedy může reagovat na Boží - zařčení - varování. Vždy má Hospodin připravenou milost pro kajícího, pro toho, kdo chce odčinit své zlé skutky a činit dobro.

Víme, že mnoho lidí reaguje na odhalení viny jejím popíráním nebo zlehčováním nebo se urazí, když je někdo napomenen. Aby byl lid bez výmluvy, Hospodin mu zřetelně ukazuje, kde a jak pochybil. A to je skutečnost, situace, kterou prožívá Boží lid ve chvíli, kdy však také zaznívá proroctví o spáse, o tom, že **Hospodin svůj hněv odvrátí**: slitování a svělo do temnot přinese darovaný Syn - Immanuel (7,14), Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje - jeho království se

rozšíří bez konce až na věky (9,1-6; 11,1-5).

Když Boží lid (nejen tenkrát za dnů proroka Izajáše, ale i dnes) slyší z Božích úst obžalování i slova zaslíbení, když prožívá tíseň v Božím trestu a vedle toho projevy milosti a ochrany, smí se naději upínat k Bohu, který ho neopustil, nezavrhł, kterému záleží na tom, aby se Boží lid vzpamatoval, upamatoval na Boží přikázání a dosvědčil obnovenou věrnost. Slova proroka Izajáše ve zkratce vyjádřil Komenský v III. díle Truchlivého: „Vidíme to, ach, již vidíme, že není kam utéci před Bohem, leč k Bohu; před rozněvaným Bohem k milostivému Bohu.“

Hle, Hospodin je má spása, když je ochoten překrývat hřích svým milosrdenstvím a na provinění nevzpomínat.

Doufám a jsem beze strachu, budu-li věrný Hospodinu. Tato podmínka není vyslovena, ale vyplývá z poučení z trestu. Bez věrnosti vzpamatovaného lidu - člověka, je tato naděje planá, spoléhání neoprávněné.

Nejsme sami svoji, sami pro sebe. Dosud patříme Spasiteli, který si nás koupil svou krví. On je ten Immanuel = S námi Bůh. A je s námi aktivně: rozmnožil chléb pro tisíce, uzdravoval nemocné, kteří k němu přišli, odpouštěl hříšníkům - cizoložné ženě i těm, kteří ho ukřižovali. Pán Ježíš Kristus žehná tomu, co je mu dáno „k dispozici“: ať je to pět chlebů a dvě rybičky, víra nemocných, kající srdce...

Doufám a jsem beze strachu, když na nás Bohu záleží až tak, že jeho Syn byl ubit „pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost... Tím, co zakusí, získá můj spravedlivý služebník spravedlnost mnohým; jejich nepravosti on na sebe vezme.“ (Iz 53)

Jiří Polma

Uzdravení u rybníka Bethesda

(Jan 5, 1-9)

Jak se dívat na tento zvláštní příběh? Že by to byla jakási novozákonní předjímka Lourd? I u nás bývaly všelijaké zázračné studánky a prameny. Nebo je to sugesce a klam? Ale jak se tenkrát na tento příběh dívali Ježíšovi současníci a po nich i starověcí čtenáři evangelia? Zázračná voda ani náhlé uzdravení celoživotně chromého člověka je nepřekvapovalo ani nepohoršovalo. Rozuměli, že v celém příběhu je nejdůležitější to, že ho uzdravil právě Ježíš, a že Ježíš je tedy ten, kterému je dána všelická moc na nebi i na zemi (Mt 28, 18). Příběh jím byl dokladem Ježíšova mesiášství. To je zde jistě také hlavní záměr evangelisty. Jenže do takového vidění věcí dnešní člověk vstupuje velmi obtížně. Co s tím?

Abychom se dostali hlouběji, zkusme se zeptat, co asi říkal příběh těm, kdo byli kolem Ježíše a kdo samozřejmě dobře znali Starý zákon. Nepochybně měli uši pro různé jemné narážky, kterou jsou tu v textu. O očištné a tím i uzdravující moci vody se tam mluví často. To nejznámější jsou různé příkazy Levitiků. Nemoc se tehdy běžně chápala jako něco znečišťujícího. Chromí na př. nesměli do chrámu (Sk 3, 2 aj.). Tak očištění a uzdravení bylo v mysli starověkého žida vlastně totéž. - Ale ještě mnohem závažnější nežli v příkazech je role vody v příbězích Izraele. Tam se několikrát vrací situace, kdy uzdravení a vysvobození závisí na sestoupení do vody.

Zřetelné je to při vyvedení Izraele z Egypta. Má-li být Izrael zachráněn před farao-
novým vojskem, musí sestoupit do vod Rudého či Rákosového moře v důvěře, že je-
ho cesta vodou nepovede do zhouby, ale k záchraně. To se opakuje i při přechodu
Jordánu (Joz 3) a při uzdravení Námána Syrského (1Kr 5). Jemu se sice do Jordánu
nechce, připadá mu to jako pokoření. Ale naštěstí Bůh kolem něho postavil lidi,
kteří ho k tomu přemluví. Tak ho nakonec sestoupení do Jordánu uzdraví. Všecko
to bylo pozadím Janova křtu, o němž se nám vypráví v evangeliích. Tak můžeme shr-
nout, že sestupování do vody je tematika křestní.

Ale vraťme se nyní do příběhu samotného. Židovské svátky jsou důvodem k to-
mu, aby se Ježíš jako zbožný Žid vydal na pouť do Jeruzaléma. Přichází do Galileje
od severu, a tedy Ovčí branou. Její jméno alespoň vzdáleně připomíná pastýře a ov-
ce. Poblíž je rybník či vodní nádrž s pozoruhodným jménem: Bet-chesda znamená
dům milosrdenství, samozřejmě Božího. U něho je patero sloupůradí. To už staří
vykladači vztahovali na pět knih Zákona. A právě zde, u domu milosrdenství, ob-
klopeno Zákonem, leží jako na výsměch množství nemocných, slepých, chromých
a ochrnutých, jakoby obraz Izraele, ochrnutého svou bídou a potřebujícího
Vysvoboditele.

Proč se jich tam tolik sešlo, zdůvodňuje vysvětlivka, kterou nacházíme už ve sta-
rých rukopisech a také v naší Kralické; teprve novější bádání ji rozpoznalo jako do-
datek a tak ji vynechává jak kritické vydání řeckého znění, tak i náš Ekumenický
překlad. Ale je zajímavá. Ekumenické znění ji má alespoň pod čarou: „Ti nemocní
tam čekali na pohyb vody. Neboť anděl Páně čas od času sestupoval do rybníka a ví-
řil vodu; kdo první po tom zvěření vstoupil do vody, býval uzdraven, ať trpěl kte-
roukoli nemocí“. Tím se vysvětluje, proč jich tam také leželo a čekalo takové množ-
ství.

Do toho přichází Ježíš, nepoznaný a nezvaný. Rozhlíží se kolem a vidí, komu je
asi ze všech nejhůř, protože ztratil nejen zdraví, nýbrž i naději. Je nemocen již tři-
cet osm let. To je doba, kterou podle Dt 2, 14 putoval Izrael po poušti až ke hrani-
cím zaslíbené země. Jakoby ten nemocný musel sám a znovu podstoupit tuto stras-
tiplnou pouť.

Ježíš sám otevírá hovor otázkou zdánlivě naprosto banální, ve skutečnosti zcela
centrální: „Chceš být zdravý? Opravdu zdravý? Nebo si někde v koutku srdce libuješ
ve své nemohoucnosti bez všeho úsilí a bez vší odpovědnosti? Chceš celým srdcem?“
- Odpověď je závažná. Ukazuje hloubku problému. Doslova zní: „Nemám člověka,
který by mne hodil do rybníka, když se voda rozčeří. Než tam dojdou já, sestoupí jiný
předemnou.“ - To je velice moderní odpověď: O milosrdného Boha nejde, jde o
milosrdného bližního. Možná, že je nad námi jakýsi teoreticky milosrdný Bůh, jsme
ostatně na místě, které se jmenuje Bethesda - dům milosrdenství. Ale to pro mne
nemá žádný význam. Já bych potřeboval milosrdného bližního, který by mne sestř-
čil do vody.

My se tomu chromému člověku v lecčem podobáme. Víme něco o milosrdném
Bohu, spolu čekáme - možná už mnoho let - na místě, kterému se říká „Dům mi-
losrdenství“ (Bethesda) - církev, obklopený halami zákona. A přece trváme ve své o-
chromené nemohoucnosti. Tak vyhlížíme člověka, který by přišel a pohnul námi.

Milosrdný Bůh je daleko, milosrdný bližní nikde.

Opravdu nikde? „Uprostřed vás stojím, koho vy neznáte“ - říká Jan Krutiel o Ježíši (J 1, 26). Co dělá tento milosrdný bližní? Je to docela jinak, než ten nemocný očekává. Ten ochromený si myslí, že ho snad přece jen jednou někdo sestrčí do vody. Ale Ježíš ho nikam nesestrčil. Říká mu „Vstaň!“ A jeho mocné slovo proměňuje srdce tak, že i ochromené tělo musí poslechnout. Ale nejen to. „Vezmi své lože a chod!“ Chopíš-li se v mé síle všeho, na čem jsi spočíval a v čem jsi nemohoucne ležel a vězel, uvidíš, že to uneseš a že s tím můžeš jít dal Boží cestou. Postav se konečně vnitřně, v mé síle proti všemu, co tě zpředmětňuje a co z tebe činí ochablou trosku. Vůbec nezáleží na tom, jak dlouho jsi v tom vězel a co vše je ještě kolem tebe. Záleží jen na jednom jediném: Uchop se a drž se mého slova, odvaž se povstat a vzít na sebe svůj úděl - obrazně své lože - a jít za mnou! Tak to říká Ježíš chromému a ten se odvažuje a povstává a jde. A v tom okamžiku je vše ostatní za obzorem. Brána je otevřena a cesta schůdná, břemeno lehké a cíl jasný. Možná, že na té cestě budeš trochu kulhat, jako kulhal Jákob od brodu Jabok. Ale důležité je, že zase stojíš na vlastních nohou a jako vůdce máš toho, kdo ti dává sílu ke každému dalšímu kroku. Tak prostě a slavně končí náš příběh: A hned byl ten člověk uzdraven. Vzal své lože a chodil.

ThDr. Jan Heller

úroky ze starých pokladů

Začínáme novou rubriku, v níž chceme soustavněji probírat určité biblické oddíly, ty staré poklady, které přinášejí vždy nový a nový užitek. V celém ročníku se budeme věnovat závěrečné části Ježíšova kázání na hoře podle knížky Daniela Ženatého „Boží milost pro všední den“. Zmíněný výklad vyšel r. 1995 jako 5. svazek edice Mlýn. Autorovi děkujeme za laskavé svolení k uveřejňování v našem časopise. V průvodním slovu vydavatele se uvádí: „... Tato útlá knížka nechce členáře zahltit dějinami výkladu ani se nesnaží být přísně vědecky nezaujatá. Je to jeden z pokusů, pokus evangelického faráře, otevřít svoje úvahy slovíům, která jsou vyzývavá už dva tisíce let. Pokud hledáte gramatický, historický a filosofický rozbor, sáhněte po jiné práci. Ale pokud chcete ustoupit do rozhovoru a slyšet někoho z těch, kdo se nechali kázáním na hoře vyprovokovat, máte v rukou tu správnou knihu“.

Otiskované úvahy jsou shrnuty do dvou celků „O zabezpečení života“ a „Na čem záleží“. Vycházejí z druhé poloviny Ježíšova kázání. Patrně bude užitečné jednotlivé kapitoly číst postupně a věnovat prostor také vlastnímu ztišení a rozvažování. Přejeme hodně nových zisků z biblických míst, která nám nejsou neznámá, ale která nám svou úderností možná již poněkud vychladla.

O zabezpečení života

1. O pokladech v nebi

Neukládejte si poklady na zemi, kde je ničtí mol a rez a kde zloději vykopávají a kradou. Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde je zloději nevykopávají ani nekradou. Neboť kde je tvůj poklad, tam je i tvé srdce. (Mt 6,19-21)

Je pošetilé ukládat poklady na zemi a myslet si, že mohou člověka zachránit před smrtí. Pozemské poklady nám ve chvílích nejtěžších nebudou na nic. Člověka zachrání před smrtí jedině Bůh.

Marnost spoléhání na cokoli jiného než na Boha zvýrazňují nepřátelé, kteří jsou schopni si s našimi zemskými poklady poradit. Rez a mol. Žádné tajemné síly. Žádná démonská, nad člověkem vítězí moc. Nic takového. Pouhý mol a pouhá rez. A stačí. Sežerou ty naše životní zajištěnosti jako zákusek po obědě.

Čtenář samozřejmě nemusí přehnaně odmítat jakéhokoli zabezpečení. Naopak. Je vybízen k tomu, aby si klidně poklady ukládal a nestyděl se za to, jen aby si pohlídal, kam že je ukládá. Má si je ukládat v nebi. Výhoda je zcela zřejmá. V nebi neexistuje ani mol, ani rez, a ani zloději.

Zajímavé je, že slovo, které se překládá „rez“ se ve všech jiných výskytech v Bibli překládá „jezení, pokrm.“ Tak i v Jan 6,27 říká Ježíš učedníkům: *Neusilujte o pomýjející pokrm, ale o pokrm zůstávající pro život věčný.*

Ten, kdo čte Bibli často, ani nevnímá, že se opět setkává s obraznou řečí. Obraz - ukládat poklady v nebi - není potřebí příliš pitvat. Je zřejmé, že jde o orientaci na podstatné věci. Na to, co je Bohu milé. Stačí si přečíst předchozí verše Kázání na hoře, např. Blahoslavenství (5,3-12), abychom si připomenuli, co je a co není Bohu milé.

Je to upozornění, kam směřovat lidský život. K Bohu. Všude jinde je to proza-timní, všude jinde vposledu hrozí znehodnocení toho, co je nyní dobré. V těchto slovech nejde o zjednodušené tvrzení, že věci zemské jsou zlé a věci duchovní jsou dobré. Smíme užívat dobře zemských darů, smíme se z nich radovat. Ale nepřisuzujeme jim víc, než nač mají. Rozhodně člověku nedají život věčný.

2. O světle

Světlem těla je oko. Je-li tedy tvé oko čisté, celé tvé tělo bude mít světlo. Je-li však tvé oko špatné, celé tvé tělo bude ve tmě. Jestliže i světlo v tobě je temné, jak velká bude potom tma? (Mt 6,22-23)

Oko je příjemcem světla. Pro organismus je tak potažmo i zdrojem světla. Kolik světla oko přijme, tolik světla má tělo. Pro organismus má tedy oko obrovský význam. A proto je důležité, aby bylo čisté. Stojí za to pohlédnout v ekumenickém překladu do poznámek pod čarou. Tam je slůvko „čisté“ přeloženo jako „jednoduché, upřímné.“ Ano. Běda, kdyby oko vidělo dvojité. Běda, kdyby vidělo skresleně. Krivě. Pak by i celý organismus byl v nebezpečí skresleného vidění reality. Byl by v nebezpečí pokřivenosti.

Světlo je podle svědectví Bible Ježíš. On sám to o sobě řekne: *Já jsem to světlo světa. Kdo mne následuje, nebude chodit v temnostech, ale bude mít světlo života (Jan 8,12).*

Jistě není třeba zdůrazňovat význam světla. A přece si dovolím uvést malý obraz.

Ve sklepe vládne děsivý nepořádek. Starý nábytek, kusy uhlí a dřeva, odhozené součástky na kolo, krabice od ledniček a praček, staré linoleum a do toho ještě pokus uskladnit několik trubek od lešení. Znáte to. Na tom prach a špína. Chybí tam světlo. Okno je zatlučené a elektrika není zavedena. Pokusíte se tam udělat pořádek, ale je to marné. Ztratíte chuť, rezignujete a zvyknete si na to, že tam holt je nepořádek.

A pojednou se podaří otevřít okno. A jas zalije celou tu spoušť. Náhle je zřejmé a přehledné, co je špatné a co ne, co se může vyhodit a co se může schovat, co se dá srovnat a jak se to dá srovnat. Světlo umožní něco s tím dělat.

Podobně smíme prostě do sebe vpustit světlo i my, abychom vůbec pochopili, že je třeba uklízet, a abychom to dokázali. Smíme vpustit světlo dovnitř a uvidíme věci, které jsme neviděli, pochopíme, co je špatné a co je třeba vyhodit, co se srovnat dá a jak!

3. Služba dvěma pánům

Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat, k jednomu se přidá a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku. (Mt 6,24)

České přísloví říká, že nelze sedět na dvou židlích, německé, že nelze tancovat na dvou svatbách. A jistě další jazyky mají také svá rčení o tom, že nelze dělat dvě věci najednou.

Křesťan však trochu tvrdošijně hledá, v čem je Ježíšovo slovo závažnější, než lidová moudrost. Vždyť Ježíšovo slovo se týká nejhlubších oblastí lidského života. Směřuje k otázce života a smrti. K otázce bytí a nebytí. V čem je tedy závažnější? Oč jde?

Jde o to, komu sloužím. Kdo je můj Pán a kdo není můj pán. Koho poslouchám více. Zda Boha nebo lidi.

Ježíš upozorňuje, proč je nemožné sloužit dvěma pánům. Protože jednoho budu mít rád a druhého nenávidět. K jednomu se přidám, druhým pohrdnu.

A sděluje, kdo je velkým uchazečem o naši přízeň. Kdo by rád vytěsnil Boha a zaujal jeho pozici. Je to majetek. Mamon. Je záłudný. Dokáže si nepozorné nebo slabé lidi omotat kolem prstu tak, že mu začnou sloužit. A dlouho si budou nalhávat, jak je nic nemůže překvapit, že nejsou tak pitomí, aby se dali spoutat nějakým majetkem. V tom je jeho záłudnost.

Majetek může ovšem i dobře sloužit, podporovat dobré věci, mnoho bohatých lidí prokázalo neskonalá dobrodiní. Jaký majetek je, zda uplatní svou záłudnost, nebo dobře slouží, o tom rozhoduje náš vztah k němu. Na to Ježíš upozorňuje. Pozor: Je zde veličina, která může dobře sloužit, ale která si z vás také může udělat své služebníky. A pokud se tak stane, už prostě nejste schopní být i služebníky Boha. Bohu tak totiž přisoudíte druhé nebo ještě zazší místo. A to on nesnese. Nelze kulhat na obě strany (1 Kr 18,21)!

*Daniel Ženatý,
farář ČCE v Novém Městě na Moravě,
náměstek synodního seniora.*

Aktuální odkaz Jednoty bratrské

(prosloveno při otevření sboru Českých bratří v Turnově v sobotu 20. 10. 2001)

Novověké hodnocení významného přínosu Jednoty bratrské a české reformace vůbec, je především výsledkem historických studií a badatelské práce Františka Palackého. V závěru svého života se dostal do sporu s tehdejší Reformovanou církví, která mu vytkla jeho účast na slavnostech milénia pražského biskupství a také podpis reversu ohledně dětí. Palacký ve svém článku Několik slov o náboženství a víře z r. 1873 se přihlásil k odkazu Jednoty bratrské: *„Mezi konfesemi křesťanskými dávám jsem a dávám vždy přední chválu někdejší Jednotě Bratří českých. Tato kladouc a spatřující podstatu křesťanství více v praxi nežli v teorii, více v lásce k Bohu a k lidem nežli v jakémkoli svodu dogmatickém, odváděla věrně své vždy od přílišného hloubání a hašteření se o člancích víry, ano chtěla jen prostě věřiti, cokoli jí v Písmě svatém zračilo se co nauka Kristova. Při tom však ani nelpěla na slovech svých, osvědčujíc se, že o čemkoli kdy bude lépe poučena, ochotně přistoupí k naučení lepšímu. Poněvadž za naší doby oně Jednoty dávno více není, nemohu ani já slouti Českým bratrem.“*

František Palacký se tak přiznal veřejně k církvi, na níž mu imponovala pokora ve vztahu k Božím tajemstvím, upřímná křesťanská praxe a ochota naplňovat základní reformační princip: *Reformata et semper reformanda*.

Pozoruhodné sjednocení tolerančních církví v Českých zemích v r. 1918, kterým čeští evangelíci předstihli evropský a světový vývoj, se uskutečnilo také na základech české reformace. Spojená církev se tehdy vzdala Augsburské a Helvetské konfese a přihlásila se k Bratrskému vyznání z r. 1535 a k vyznání Českému z r. 1575. Otcové sjednocení byli přesvědčeni, že je možné dále rozvíjet bratrské zásady Jednoty, která vyrostla jako vzácný květ v našem národě. Cituji z rezoluce generálního sněmu:

„České evangelické církve si byly vždy vědomy, že vznikly z reformace české, z církve podobojí a Jednoty bratrské. Také z jejich ducha byly stále živý. A proto nyní, když se navrátila českému národu vláda věcí jeho, obě církve evangelické usnášejí se jednomyslně a slavnostně, že po třistaletém násilném odtržení od svých otců, vracejí se k nim a navazují znovu zjevně na českou reformaci husitskou a na církev podobojí a Jednotu bratrskou. Majíce pak obě jeden původ, po příkladu těchto církví otcovských a dle odkazu J.A. Komenského v Kšaftu, slučují se a prohlašují se za církev jednotnou. Tomuto svému rozhodnutí dávají výraz tím, že majíce základem své jednotné církve evangelium jako pravidlo svého náboženství, hlásí se k českému vyznání, na němž se r. 1575 církev podobojí a Jednota bratrská sjednotily a r. 1609 v Majestátu sloučily v církev jedinou a bratrskému vyznání od J.A. Komenského z r. 1662 jakožto poslednímu vyjádření víry Českých bratří... Tak osvědčujeme svou snahu a vědomé odhodlání dle uzoru těchto církví a na základě jejich zásad, učení, zkušeností a darů dále nábožensky žíti a pracovati na vzdělání Království Božího v národě českém.“

V dnešní slavnostní den, kdy společně otvíráme bratrský dům Ochranovského sboru v městě, které je bytostně spojeno s působením Jednoty bratrské, rád bych upozornil na odkaz staré Jednoty, který považuji za nosný i v dnešní době. Děkuji

všem, kdo se na rekonstrukci této vzácné památky podíleli ať finančně či pracovně a přeji turnovskému Ochranovskému sboru, aby aktuální odkaz Jednoty byl na tomto místě i v celém národě živý. Při své úvaze se neopírám o Kšaft, jehož obsah většinou dobře znáte, nýbrž vycházím ze zmíněné Bratrské konfese podle vydání Komenského z r. 1662. Že v pohnutých dějinách Jednoty před Bílou horou docházelo k vnitřnímu vývoji, nemusím připomínat.

Východiskem Písma Starého a Nového zákona

Jako u všech reformačních církví jsou východiskem Bratrského vyznání Písma svatá Starého i Nového zákona, která „*jsou pravá, jistá, víry hodná, jimž se žádná lidská psaní vyrovnati nemohou. Je v nich všechna vůle Boží a cokoli nám ke spasení vědět, věřit, činit potřebí, vyjeveno a osvědčeno.*“ To je formulace shodná s reformačními texty. Pro bratry však z toho plyne závažný, zcela konkrétní důsledek: „*Písma svatá mítí, čítati a jim věřit, služebný je začátek víry. Proto křesťanskému lidu ve sborích jazykem vlastním srozumitelně čítána a vysvětlována býti mají.*“ Při tom Bratři pečlivě rozlišují mezi Starým a Novým zákonem. Služba Starého zákona vede k bázni před Bohem. Avšak teprve Evangelium Nového zákona slouží životu, víře a naději skrze Pána Ježíše Krista. Tak se vyrovnali bratři s nebezpečným biblickým fundamentalismem.

Výchova dětí a mládeže

Pro soukromé vzdělávání ve víře pracovali bratři po celou dobu existence na katechismu, který shrnoval pravdy Kristova evangelia. Šlo jim o správné porozumění biblickému poselství. Zvláštní péči věnovali v tom bratři mládeži, pro kterou organizovali nedělní shromáždění s výkladem katechismu. Vzdělávat děti pak bylo úkolem rodičů a kmotrů. Bratřím nezáleželo jen na správném učení, ale především „*měl být dáván pozor na všechny údy církve, zda se chovají podle pravidel křesťanského učení.*“

Pokud jde o tajemství Božské Trojice, připojují se k vyznání apoštolskému a zdůrazňují, že Pánu Bohu patří všechna čest i poslušenství.

Osobní pastýřská péče o členy sboru

O to větší pozornost věnují bratři křesťanské antropologii- nauce o člověku. Zdůrazňují závažnost hříchu každého člověka, který přivodí oprávněné Boží soudy. Ty má křesťan pokorně a trpělivě snášet a hledat Boží milost.

Kázání Zákona má své důležité místo ve sborovém životě. Tak jsou křesťané ve svém svědomí probouzeni, aby činili opravdové pokání, které je darem Božím a dílem Ducha svatého.

Zde je zdůrazněna úloha bratrského kněze jako správce duše. V jeho přítomnosti má kající člověk svůj hřích vyznat Pánu Bohu, od něho přijmout radu i naučení a nakonec i upokojení svědomí. Bratři věrní svému poznání zdůrazňují, že viditelným důsledkem pokání je nový život a neváhají říci, že bez pravého pokání jde člověk cestou zatracení.

Christologický střed

Středem bratrského vyznání je ovšem živá víra v Pána Ježíše Krista, která je vý-

lučným darem Božím. Znamená srdečné povolování každé Boží pravdě zvěstované v evangeliu a vede k důvěře v spasitelné dílo Kristovo. Taková víra člověka ospravedlňuje a Kristus jej mocí svého Ducha formuje v nové stvoření. To je střed a základ evangelické víry. Tím se hlásí Jednota ke světové reformaci.

Dobré skutky ve službě svědectví a lásky

Teprve ospravedlněný člověk vedený Duchem je schopen konat dobré skutky. Bratři odmítají takové skutky, které nejsou Kristem nařizeny a ukázány jeho příkladem, přestože se opírají o papežské buly a církevní tradici. Bratři správně rozpoznali, že jsou dobré skutky veřejné, to znamená závazné pro všechny křesťany a skutky zvláštní, podle aktuální životní situace. Dobré skutky mají svědecké poslání, utvrzují křesťanskou víru a především slouží potřebným bližním. Bratři výslovně upozorňují na: almužny, navštěvování nemocných, poučování, napravování atd. Sociální služba církve má svůj základ v ospravedlňující víře každého křesťana.

Ekumenický rozměr bratrského vyznání

Pozoruhodný je ekumenický rozměr bratrské eklesiologie. Píší: „*Církev svatá obecná jest všechno křesťanstvo, kdekoli po světě rozprostřené a hlasem evangelia v jednotu víry Kristovy shromážděné. Každý křesťan má sice právo ptát se po pravé církvi Kristově a mít s ní svaté obecenství, avšak nesmí tak činit svévolně proti pravdě, vyvolávat roztržky, různice či sekty.*“ O své jednotě pak pokorně vyznávají, že „*sama ona církev svatou obecnou není, ale částkou toliko její.*“

Znaky pravé církve

Bratři ve srovnání se světovou reformací zdůrazňují další znaky pravé církve: Vedle kázání Slova Božího a vysluhování svátostí také řád a kázeň a utrpení pro Krista. Řád znamená, že všechny služby v církvi musejí být řádně ustanovené. A kázeň církevní se projevuje tak, že každý člen je povinen podrobit se napomínání svých duchovních správců. Církev musí mít odvahu vyloučit ze svého společenství nekající hříšníky.

Duchovenská služba

Má své ústřední místo v bratrské eklesiologii. Správcové pečují o spasení lidských duší kázáním slova Božího, přisluhováním svátostí, příkladem ctného života, ustavičnými modlitbami a vyhledáváním vůle Boží. Musejí mít zdravé apoštolské učení a musejí zachovávat jednotu víry. Zvláštní důraz kladou bratři na nenásilné působení duchovenské služby. „*Správcové duchovní nemají světskou moc nad Božím lidem panovati.*“ To je výsledek bratrské zkušenosti - k víře se nedá přivést žádným násilím. Jde o svobodné rozhodnutí člověka a o svobodné dílo Ducha svatého.

Výjimečnost postavení správců je také v tom, že jim má být všechen lid milostně poddán, mít k nim plnou důvěru, s láskou je poslouchat, nechat se ve věcech spásy spravovat a mít je v náležité úctě. Mají také „*slušným vyživením a potřebami časnými býti opatřeni.*“

Věci podstatné, služebné a případné

Už jsme se zabývali bratrskou teologií, která tak imponovala Fr. Palackému. Že bratři neupadli do marných theologických spekulací bylo důsledkem včasného rozlišení mezi věcmi podstatnými, služebními a případnými.

Podstatné je spásné dílo Trojjediného Boha a odpověď člověka vírou, láskou a nadějí. Těmto podstatným věcem slouží pak Slovo Boží, klíčové a svátosti. Ke spase-ní je podle jejich názoru důležitější služebnost Slova Božího nežli svátosti, které jsou viditelným znamením Boží milosti v životě člověka. Bez živé víry však neprospívají, spíše škodí.

Tam kde hovoří o křtu (a to již s luterskou reformací přijali křest nemluvňat), kladou důraz na křestní katechesi. Pokřtěné děti až dospějí, mají svou víru veřejně vyznat a zavázat se k ostríhání smlouvy s Bohem.

Večeře Páně podle názoru Jednoty musí být zasazena do bohoslužebného rámce (kázání, zpěv, modlitby, rozhřešení, povzbuzení). Bratři kladli velký důraz na „hodné“ přistupování právě v souvislosti s církevní kázní.

Vztah k vrchnosti

Důležitou součástí Bratrského vyznání je vztah k vrchnosti. Přijímají Pavlovo stanovisko, že vrchnost je Boží zřízení a křesťan je proto povinen mít vrchnost v úctě, platit daně a poslouchat ve všem co není proti výslovné Boží vůli.

Bratři však především staví křesťanské vrchnosti před oči jejich velikou odpovědnost. Musejí pečovat o spravedlnost a řád ve společnosti, zastávat se chudých. Za evangelium se nemají stydět. Mají se zastávat Kristových služebníků a chránit je. Avšak pokud jde o věci víry a spasení, ty jsou vyňaty z moci vrchnosti a lid křesťanský v těchto věcech nesmí nikoho jiného poslouchat než Boha a jeho svaté slovo.

Bratři od počátku měli k vrchnosti ve věcech víry nedůvěru. V úzké radě zasedali jen ordinovaní kazatelé právě tak jako na synodách, i když jednání s panovníkem častěji svěřovali bratrským šlechticům.

Věci případné

Nakonec ještě několik slov k věcem případným, které jsou především součástí církevní tradice. Zde bratři požadují, *„aby pro rozdílů řádů a ceremonií v církvích křesťanských žádných pohoršení, potupování, rot a sekt nebývalo... Proto, kdo Kristovi jsou, povinni jsou snášet se v lásce jako údy jednoho těla. Bez lásky všechno jiné jest neplatné.“*

Závěr

Položili jsme si otázku po aktuálním odkazu bratrské reformace:

- Je to především vnitřní poctivost a ryzost ve věcech víry,
- Biblické svědectví zakotvené v bohoslužebném životě sboru,
- Důraz na individuální pastýřskou péči,
- Výchova v rodině a v sborovém společenství
- Vnitřní řád a kázeň v církvi
- Svoboda pro hlásání evangelia
- Odpovědnost křesťanských politiků a vrchnosti

- Ekumenická otevřenost a ochota učit se od druhých

Končím slovy Komenského:

„Já toto vyznání víry otců našich tím raději v starosti své a již k vykročení odtud se stroje, vydávám, abych osvědčil, v jaké víře svůj život končím, nic nad to lepšího v žádném náboženství pod nebem nenalézaje, což smrtí svou pečetím, skrze milosti Pána Ježíše spasen že budu, věře, jako i moji otcové. Vám pak, ostatkům Jednoty, z kněží, panstva a lidu, starým i mladým, rozesílám to rád, napomínaje v Pánu všech vás k pilnému všeho toho čtení, rozvažování a podle toho v křesťanství svém se obnovování. Bůh pak sám způsobí to mocí svou, aby k obrácení srdce otců k synům a synů k otcům platně posloužila, aby přijda Pán i nás, ostatků, neranil prokletím.“

Pavel Smetana
synodní senior ČCE

Jan Kollár

- evangelický kněz, obrozenecký myslitel, vědec, slovan-
ský básník

Jedním z nejdiskutovanějších problémů současnosti je otázka určení hranic osobní svobody jednotlivce ve společnosti, aby respektovaly požadavky jeho co nejširší volnosti a zároveň naplňovaly plnou míru vzájemné tolerance, úcty i respektu v mezilidském soužití. Mantinely svobod a jejich obhájení - ať jakkoli dnes aktuální - však nejsou problémem novým, ale zaměstnávají filozofy, sociology, historiky, politology i teology od nepaměti, neboť patří k citlivým ukazatelům celkové duchovní úrovně společnosti a jsou jedním z pilířů lidského štěstí.

Jaký je rozsah a vnitřní obsah samotného pojmu svoboda, co vlastně představuje? Moje JÁ, naše MY, nebo JÁ, MY A TI DRUZÍ?

I Jan Kollár, skvělý myslitel a oddaný stoupenec útiskem trpícího Slovanstva, horlivý pastor, který bohatou všestrannou etickou činností přerostl rámec své církve a stal se výraznou postavou celého národního obrození v našich zemích a nekompromisním hlasatelem slovanské vzájemnosti, dobře rozpoznal, že otázka lidské svobody je otázkou zásadní. Svou geniálně formulovanou odpověď vložil do známých veršů Předzpěvu svého na tehdejší dobu zcela jedinečného díla Slávy dcera.

„Sám svobody kdo hoden, svobodu zná vážiti každou.

Ten, kdo do pout jímá otroky, sám je otrok.“

V náročném provedení časoměrného veršovaného útvaru střídajícího hexametr s pentametrem se přibližuje ve svém díle k antické představě básníka jako hlasatele

nikoli vlastních, ale nadosobních, obecných úsudků, měřítek, zákonů, norem. Neměnných, pevných norem, které se mají stát trvalou mírou spravedlnosti v uspořádání vztahů ve společnosti.

Původní žalozpěv nad ztrátou osobní lásky zaznamenaný ve znělkách Kollárovy prvotiny Básně, z níž pozdější rozsáhlá skladba Slávy dcera vyrůstá, se již v Předzpěvu postupně mění. Autorova osobní bolest se sice z díla nevytrácí, ale ustupuje; rozpouští se ve strhujícím, z hloubi duše plynoucím žalu nad zkázou původních slovanských obyvatel na nynějším německém území. Tato neblahá historická skutečnost zasáhla jako bleskem mladého básníka a teologa poprvé v době jeho studií v Jeně a ovlivnila ho na celý život: *„Jena a její okolí, ba i celá cesta Saskem udělaly na mou duši nový, nikdy předtím nepoznaný dojem. Všude slovanská jména a neslovanskí obyvatelé! Když jsem ta jména slyšel, nechtěl jsem věřit vlastním uším, a proto jak jen bylo možné, osobně jsem navštívil jejich nositele.“*

Lyrická skladba *Slávy dcera* však neobsahuje pouhé vyjádření bolesti z vítězství hrubé síly nad svobodou a zákony práva, ale jsou do ní zároveň vloženy hluboké otázky nad příčinami slovanského utrpení, nacházíme též odpovědi, hrdý vzdor ve jménu utištěných, jednoznačný soud nad utiskovateli i nadějný výhled do budoucnosti. Adam Mickiewicz, velký básník polského romantismu, a mnozí jiní, hovoří o Janu Kollárovi jako o svém učiteli a *Slávy dceru* nazývají „evangeliem slovanství“, „biblí Slovanstva“. Jeho vliv tedy prorůstal postupně z českého a slovenského obrozeneckého světa i do kultur a myšlení dalších zemí a Slávy dcera se stala jakousi duchovní učebnicí slovanského sebevědomí, slovanského odporu, a přijala - obrazně řečeno - rysy „posvátné knihy“. Pro Maďary a Němce se staly ideje Kollárovy básnické skladby nebezpečné. Proto bohatší z nich kupovali často Slávy dceru v mnoha výtiscích, aby je následně mohli pálit a ničit a umenšovat tak rozsah působení díla. Ušlápnutý svět slovanský jásal. Josef Jungmann vyjádřil Kollárovi svůj obdiv v osobním dopise takto: „Není jistě nikoho z nás, kdo by Vaše jméno s uctívostí, s hrdostí a s srdečnou oblibou nevyslovoval. Takové dílo národní, tak velikodušné a velikolepé, jakým jste svou Slávii obdařil, to mocně v duši dojíímá, jsou nevidané, ba neočekávané na čele literatury československé.“ Jaroslav Vrchlický zdůraznil také uměleckou kvalitu skladby: „Slávy dcera přese všechno, co se jí z různých hledisek vytýkati může, je básnickým skutkem prvního řádu. Je jím mohutnou obrazností svého původce, vřelostí citu a hojností i silou myšlenek a na svou dobu i virtuózním ovládnutím umělecké formy, jest jím konečně i svou stavbou, svou rozlohou, svými rozměry.“ Vydání z roku 1824 obsahovalo 151 znělek, přepracované vydání z roku 1832 celkem 615 znělek, v nichž je citový pohled autora výrazně vytěšňován encyklopedicky souhrnným, přehledným zpracováním celé slovanské problematiky. Původní lyrická skladba o třech zpěvech tak dostává charakter lyricko-epický a je rozdělena do pěti zpěvů. K rozšířenému vydání se však objevují také první výhrady: „Sto pěkných sonetů z druhého vydání se téměř v tomto utopilo. Kollárovi se také matou koncepty - filologicky začíná básník - a básnický filologuje,“ píše F. Čelakovský. F. Palacký se vyjádřil podstatně vstřícněji: „Jest to drahocenný diamant, jenžto sice na mnoha místech, podlé pravidel krasocitných, lépe by zbroušen býti mohl, avšak proto vždy diamantem jest.“ Pozdější neshody o charakteru jazyka Slovanů, o tvář slo-

venštiny se mezi jednotlivými obrozenci, především pak mezi Kollárem a Štúrovcí přistřovaly a ztrpčovaly jejich společné snažení. Nikdy však nesnížily hodnotu celé literární a vědecké Kollárovy tvorby, která se neuvěřitelně rozrůstala - Čítanka, Rozprawy o jménech, počátcích i starožitnostech národu slavského a jeho kmenů, Nedělní, sváteční i příležitostná kázání, Národní písně, O literární vzájemnosti, Cestopis, Hlasové o potřebě jednoty spisovného jazyka pro Čechy, Moravany a Slováky a jiná díla.

Jan Kollár byl synem vzdělaného, pracovitého, schopného, ale i velmi prchlivého, nicméně všemi váženého rychtáře z Mochovců na Slovensku, kde se 29. července 1793 narodil jako prostřední ze tří dětí. Již v chlapeckém věku se odlišoval od vrstevníků na evangelické mošovské škole hloubkou svého myšlení a svých zájmů. Uchvátil ho například Nejedlého český překlad Homérovy Iliady: „Vzal jsem si knihu, šel do polí a na rozkvetlé mezi uprostřed vzrostlého obilí, o samotě, obklopen tichem jsem nevycházel z údivu nad ne vždy mně zcela srozumitelnými českými výrazy i nad osudy řeckých hrdinů, i když hexametry tam užité se mi jaksi nezdály. *Už tehdy ve mně vzniklo nejasné předsevzetí stát se slovanským spisovatelem.*“ I na bánskobystrickém evangelickém gymnáziu augsb. vyznání patřil Jan Kollár k nejlepším žákům a právě zde vznikaly jeho první básně. Vzpomíná s vděčností na pedagoga Pavla Magdu, který dokázal nejen se zanícením předávat vědomosti, ale zároveň třbil úsudek svých žáků a vedl je k tvůrčí práci. On také „se nejvíce o Kollárův duchovní život zasloužil“. Jeho pedagogické mistrovství později docenil Jan Kollár s ještě větším uznáním a obdivem, když je mohl srovnat s poměry na lyceu v Bratislavě, kde bylo studium založeno především na mechanickém učení se zpaměti. „Nazval jsem studium zde gymnastikou paměti a žalářem vtípu, úsudku a jiných duševních schopností, prostě papouškováním.“ V Bratislavě navíc do chvíle, než mu byl svěřen úřad správce sirotčího ústavu a než se stal vychovatelem dvou mladých zemanů, trpěl Kollár často hladem, protože studoval proti otcově vůli a tedy bez jeho finanční podpory. Přes všechny překážky a nesnáze se ani v tuto dobu nepřestal horkivě zajímat o československou literaturu, pro niž zde našel spřízněnou duši ve Františku Palackém. V roce 1816 složil na lyceu závěrečnou zkoušku. Ta byla podmínkou pro získání stipendia na německé univerzitě. Jeho zahraniční teologická studia probíhala v Jeně v letech 1817 - 1819. Touha po rozsáhlém vědění zavedla Kollára zpočátku téměř do všech univerzitních učeben, ale později poznal, že tato rozptýlenost nevede k cíli a soustředil se na studium teologie, filozofie, historie, přírodních věd a filologie. V době vysokoškolských studií se také zúčastnil aktivní organizační prací památných slavností třicátého výročí reformace na Wartburgu, navštěvoval J. W. Goetha, jímž byl požádán o překlad několika slovenských národních písní, které se pak dostaly i do Mistrova časopisu, a poblíž Jeny v městečku Lobeda na levém břehu Sály se poprvé setkal se svou životní láskou Frederikou Schmidtovou, dcerou pastora Juraje Fridricha Schmidta v Lobedě. Ta se později stala idylickou postavou jeho básnické tvorby, jakousi personifikací národní slovanské podstaty a v oblasti poezie milostné bývá srovnávána s Petrarcovou Laurou. Milovaná Mína, jak básník dívku ve svých sonetech nazývá, byla podle jeho slov pa-běrkem někdejších Slovanů žijících nad Sálou, a tato skutečnost jen umocňovala je-

jich oboustrannou vroucí oddanost. Matka však zabránila jejímu naplnění. Bála se o svou dceru, o její osud v neznámých, vzdálených Uhrách. Dávno již ztracená, nikoli však zapomenutá láska byla básníkovi navracena teprve po sedmnácti letech. Jen těžko lze hovořit o pouhé náhodě, kterou by měla představovat neuvěřitelná spleť cest, cestiček a setkání, které předcházely obnovení vztahu. Jaké štěstí, jaké překvapení prožil tehdy již věhlasný pěvec Slávy dcery ve chvíli, kdy se dověděl, že jeho věčný sen, jeho Mína není mrtvá, jak již dlouho myslel, že zůstala svobodná a že nezapomněla! Svatba byla slavena 22. září 1835 ve Výmaru.

Jan Kollár přivedl svou nevěstu do vstřícného kruhu svých přátel, svých farníků v Budapešti, kde působil od konce roku 1819. Po ukončení studia na protestantské univerzitě v Jeně pobyl krátce v Praze a v Bratislavě, prohloubil své přátelské styky s Jungmannem, Palackým, Šafaříkem, v Bánské Bystrici přijal 12. října 1819 svěcení za kněze evangelické církve a. v. a již 12. prosince téhož roku byl povolán nejprve jako výpomocný duchovní u faráře Jána Molnára v německo-slovenském sboru v Budapešti, později (1824) jako vikář, pastor a učitel sloužící slovenské části této církevní obce. O její plné osamostatnění pak léta usiloval. Teprve v roce 1833 rozhodl císař František I. ve prospěch tohoto slovenského společenství. Co to znamenalo pro samotného Kollára, prozrazují tyto řádky Františku Palackému: „Aspoň jsem světu ukázal, že jsem za spravedlivou věc bojoval, že jsem dvanáct let v nejnebezpečnější době a bouři lodičku Slovenstva v Uhrách od utonutí chránil - a to téměř sám jediný.“ Jan Kollár miloval své kněžské poslání. Úsilí o osvobození ujařených slovanských národů, jeho bohatá činnost literární i vědecká, to vše bylo jen částí - i když zajisté velmi podstatnou - jeho rozmanité činnosti. Ve vypjaté době, kdy Budapešť zachvátilo smrtelné nebezpečí cholery, podal jeden ze zřetelných důkazů své křesťanské a pastorské horlivosti, když překročil rámec svých povinností a neohezeně, bez zaváhání poskytl kněžskou útechu cholerou postiženému německému kupci, jemuž německý farář ze strachu návštěvu odmítl. Při návratu spatřil obětavý kněz před příbytkem nemocného shromážděný dav lidí, kteří mu uspořádali za jeho neohezený čin ovace. I kupec se vzdor očekávání uzdravil, štědrě obdaroval evangelickou slovenskou školu i slovenský sbor a stal se jeho členem. Za zmínku stojí i následující skutečnost. V roce 1837 obdržel Jan Kollár lákavou nabídku od svatomikulášské farnosti, aby v ní převzal kněžskou službu. Předložil rozhodnutí k úvaze svým farníkům a obdržel tuto odpověď: „Slovenský sbor má tak velkou lásku a důvěru ke ctěnému a milovanému duchovnímu pastýři, že se od něho bez bolesti a trpkosti odloučit nemůže. Proto učeného pana kazatele prosíme, aby výborné, větší výhody - které my poskytnout nemůžeme - slibujícího pozvání nepřijal a pro velkou lásku svých farníků tuto obět přinesl.“ Dojatý pastor navzdory všem příslibeným výhodám nabídku opravdu odmítl a doporučil místo sebe Michala Hodžu.

V budapeštském sboru zůstal až do roku 1849, kdy se ze zdravotních důvodů musel funkce kazatele vzdát. Odejel do Vídně, stal se důvěrníkem a rádcem c. k. ministerstva v uhersko-slovanských záležitostech a zároveň působil na vídeňské univerzitě jako mimořádný profesor slovanské archeologie. Jeho literární a vědecké úsilí došlo všeobecného ohlasu. Již v roce 1836 mu Ruská akademie věd v Petrohradě udělila zlatou medaili za literární dílo. V roce 1850 - již na sklonku života - byl vyzna-

menán Rytířským křížem řádu císaře Františka Josefa I., v tomtéž roce obdržel diplomy mnoha učených společností, ale ani tato uznání nevzkřísila jeho ochabující fyzické síly. Nikdy nebyl tělesně zdatný a úhu své nesnadné, vyčerpávající životní cesty snášel jen se sebezapřením. 24. ledna 1852 ve Vídni zemřel a pohřben je na hřbitově svatého Marka.

Kollárův slovanský odkaz, jemuž s takovou láskou obětavě sloužil, dnes ztrácí na své aktuálnosti, ale způsoby, kroky, které při své práci volil, etický náboj jeho kněžského, křesťanského, obecně lidského usilování i jeho literární skvost své doby Slávy dcera zasluhují, abychom nezapomínali na tuto velkou osobnost, i když k nám promlouvá ze vzdálené - jak se nám někdy může zdát - první poloviny devatenáctého století. T. G. Masaryk staví Kollára mezi naše nejpřednější obrozenecké myslitele vedle Františka Palackého a Karla Havlíčka Borovského a ve svém známém díle Česká otázka oceňuje humánní stránku jeho celoživotní cesty. Zdůrazňuje především, že se Kollár snaží ve svém odporu proti germanizační síle postupovat „prací rozumovou a mravní pevností beze všeho násilí.“

Milada Kaděřková

zprávy ze světové UF

270 let ochranovské dechové hudby

Prvního listopadu loňského roku 2001 oslavil sbor Jednoty bratrské v Ochranově velkým večerním koncertem 270. výročí založení prvních dechových kapel. Jak došlo v obnovené Jednotě k této tradici?

V roce 1731 se dostaly do Ochranova první dechové nástroje. To byl v Jednotě začátek dlouhé tradice dechové hudby nejen v Německu, ale i v mnoha dalších sborech v Evropě. Pokračovala i do zámoří, kde došlo k jejímu velkému rozkvětu. První pozouněři přišli z Ochranova do Bethlehemu v Pennsylvánii už v roce 1754. Z deníků různých sborů se dovidáme, že o něco málo později koncem 80. let 18. století docházelo k zakládání dechových kapel v dalších „moravských“ osadách, jako byl Nazareth, Lititz a Salem v Severní Karolíně.

Bohaté hudební dědictví, které němečtí Moravané s sebou přinesli do

Ameriky, bylo pečlivě a s láskou rozvíjeno. Dechová hudba se stala podstatnou částí života. Byla ozdobou jak občanských, tak i církevních událostí, což byly návštěvy významných hostů, ukončení stavby budov, svatby, křty a pohřby. Sbory pozouněřů nebo trubačů na francouzské rohy dodávaly slavnostní ráz při mimořádných příležitostech, kdy se připojovaly ke sborovému zpěvu. Sborový zpěv bratrských chorálů vytvářel důležitý základ bohoslužeb. Chorály, které komponovali členové Jednoty, jakými byli Christian Gregor, John Antes, John Christian Bechler, Aurelius Clemens a další, se zpívaly za doprovodu hudebních souborů. Staly se i částí Hodů lásky, svaté večere Páně, zvláště při větších slavnostech a během Adventu, Vánoc, Pašijového týdne, Velikonoc a Dne všech svatých. Dechové soubory doprovázely sborový zpěv při jitrních bohoslužbách o velikonocích, které se konaly na bratrských hřbitovech v Bethlehemu a

Salemu a které ještě před několika desítkami let poutaly zájem tisíců Američanů nejen z Jednoty bratrské.

Ochranovskému dechovému souboru říkáme důvěrně „ochranouští trubáči“. Všichni je známe a máme je rádi. Byli a jsou u nás neodmyslitelnou součástí Husových vzpomínkových shromáždění na Kalichu u Železného Brodu, významných jubilejních slavností v českých sborech a partnerských setkání, které spontánně vznikly v poslední době. V říjnu minulého roku přijeli do Turnova, aby doprovodili sborový zpěv a pomohli oslavit otevření našeho nového sboru. V jejich řadách vidáme tváře mladších i starších, bratři i sester. Mnozí mezi nimi jsou kazatelé sborů, jak je zvykem i jinde v Evropě, Americe a Jižní Africe. Měla jsem čest naslouchat ochranovským dechovým kapelám na mnoha místech, kde pěstují tuto hudbu a tuto krásnou tradici. Nejdojímavěji mě ale oslovil velký soubor mnoha desítek různých dechových nástrojů, na něž hráli malí chlapci ve sboru našich bavorských bratří v jihoafrickém Wuppertalu. Ať jsme naslouchali koncertnímu kvintetu pozounů v americkém Salemu nebo dechové kapele v německém Rixdorfu - Neuköllnu nebo černým trubáčům v jihoafrickém Genadendalu, všude na nás zapůsobila obětavost, věrnost a láska k této bratrské tradici.

Marie Ulrichová

Synod v provincii Rukwa

Od 13. do 16. listopadu 2001 se konal synod provincie Rukwa v Tanzánii. Mezi jiným musel synod volit nové církevní vedení, na program byla také volba biskupa. Při předchozím synodu se nepodařilo biskupa zvolit, protože žádný kandidát nedosáhl potřebnou dvoutřetinovou většinu hlasů.

Francouzská Guyana

Manželé J. a E. Losovi ukončili svou práci

ve Francouzské Guyaně, kam před dvěma lety odcestovali, aby tam vykonávali misijní činnost. Ze zdravotních důvodů se museli s touto službou předčasně rozloučit a vrátit se do Evropy. Cílem jejich práce bylo založit nový evangelický sbor především mezi surinamskými uprchlíky do Francouzské Guyany. Nyní bude činěn pokus tuto práci v budoucnosti podporovat ze Surinamu.

Ochranovské lavice v nové drážďanské synagoze

Ochranovské dřevozpracující podniky vyrobily 34 lavic pro novou synagogu v Drážďanech, která byla 9. 11. 2001 s širokou a otevřenou podporou s poze-
hnutím otevřena. Výroba lavic plně zaměstnávala 5 až 6 pracovníků z celkového počtu 18 zaměstnanců téměř po tři měsíce.

Dům poutníků v Ochranově

V polovině října 2001 začaly stavební práce na ochranovském Domě poutníků, který byl postaven na Zinzendorfově náměstí v roce 1862 pro misionáře, kteří se vraceli domů.

Se stavebními pracemi se mohlo začít, protože příspěvky členů a přátel ochranovského sboru byly velice štědré.

Lotyšsko

Švédská misijní organizace JB se rozhodla, že zakoupí vlastní byt v Rize, který by měl sloužit Gundaru Ceipemu jako obytný a pracovní prostor. Br. Ceipe je v Lotyšsku proto, aby tam vybudoval misijní práci a sborové společenství. S Jednotou bratrskou je ve spojení již asi tři roky.

Vzdělávání spolupracovníků v Nicaragui
Vzdálenosti jsou ve východní Niagarui

velké a spojení špatné. Sboroví spolu-
pracovníci jsou proto vzdělávání kores-
pondenční cestou. To přináší užitek pře-
devším menšinám v ostrčených kraji-
nách, kupříkladu indiánům Rama na
ostrově Rama Key.

Doposud se kurzů zúčastňuje asi 300
žen a mužů. Učební materiál dostanou
domu a každých 6 nebo 8 týdnů se ko-
nají v různých vesnicích semináře. Na
závěr je ještě koná kurs na biblické škole
v Bilwi (Puerto Cabezas).

*podle Herrnhuter Bote a Daheim und
Draußen*

*Další informace o práci Ochranské misijní
pomoci (HMH) můžete získat na internetové
adrese www.herrnhuter-missionhilfe.de K pří-
padné korespondenci a dotazům pak využít
E-mailovou adresu [info@herrnhuter-mission-
hilfe.de](mailto:info@herrnhuter-mission-
hilfe.de)*

naš seniorát

Seniorátní výbor se spolu s předsedou
konventu podílel v závěru uplynulého
roku na významných jednáních.

7. prosince 2001 se sešel s Dr. P. Wee,
prostředníkem jmenovaným Výborem
světové Jednoty k řešení důsledků kon-
fliktu mezi provincií a distriktem. Na
programu bylo další kolo rozhovorů o
návrzích Dr. Wee, na které reagoval jak
naš seniorát, tak ÚR JB. Snažili jsme se
být tak vstřícní, jak jen je možné, ale je
zřetelné, že na druhé straně není ochot-
a k jakémukoli domluvě.

Byli jsme vděční, že části rozhovoru
se účastnili i br. synodní senior P.
Smetana a ses. syn. kurátorka L.
Roskovcová. Mohli mj. osvětlit, jak ČCE
rozumí našemu dočasnému přidružení.

Dr. Wee se účastnil v neděli bohoslu-
žeb v pražském sboru a v krátkém, ale
hlubokém a lidsky vstřícném pozdravu
vyjádřil jednak k čemu nás všechny vede
adventní čas a také ujistil, že i náš di-
strikť považuje Světová Jednota za svou
součást.

Jiné důležité setkání se uskutečnilo
14. prosince, kdy jsme se na pozvání
Rady Církve bratrské sešli v Soukenické
ul. k rozhovoru o naší situaci, jejích pří-
činách, průběhu i důsledcích. Bylo to o-
tevřené informativní posezení, které si-
ce ani nemělo vést k nějakým konkré-
tním závěrům, ale opatrná vstřícnost
Rady CB a její pohled „zvnějšku“ nám
byly určitým povzbuzením i pomocí lépe
reflektovat to, čím procházíme.

red.

100 let sboru v Praze

Ochranská Jednota bratrská nesměle
a opatrně začala působit v Praze od roku
1870 - byla to činnost spíše jen nárazová,
když nebyl k dispozici pracovník, který
by uměl česky. Až od roku 1885 se záslu-
hou kazatelů E. Schmidta z Potštejna a
Bernhardta z Dubé začíná soustavnější
činnost, nejprve v modlitebně v Lipové
ul. č. 5. Ještě po letech nemá působení v
Praze bezvýhradnou podporu u němec-
kých bratří, přesto se však Generální sy-
nod v r. 1889 vyslovil, aby práce v Praze
byla posílena a upevněna. Do Prahy byl
poslán br. Václav Betka jako vikář. Při ve-
likonočním shromáždění v roce 1883 je
už přítomno 50 lidí.

Téměř po 2 letech od podání žádosti
vyneslo vídeňské ministerstvo kultu a
školství svůj souhlas se vznikem samo-
statného pražského sboru. Úřední zprá-
va dorazila do Potštejna 10. ledna 1902 a
hned 26. 1. 1902 se konala sborová rada,
„aby se nový sbor pražský volbou starších

ustanovil". 25 členů sborové rady zvolil tyto starší: V. Exnera, T. Müllera, J. Betku a L. Parízka.

Tato Rada starších a kazatel V. Betka úspěšně a brzy uskutečnili dávnou myšlenku o vlastním sborovém domě: 15.3.1902 byla uzavřena smlouva o koupi domu v Hálkově ulici č. 5. a v témže roce proběhlo slavnostní otevření modlitebny v 1. patře.

Je to shodou okolností, že po 100 letech je pražský sbor (po té co byl násilně zrušen jako sbor Jednoty bratrské v roce 1999) ve vážném nebezpečí, že o tento dům přijde, ačkoliv vnitřní i lidská kontinuita tu přetrvává celé století?! Ti, kteří s námi takto svévolně a zlovolně jednají, nejsou pány nad Božími soudy... My se i v této tíživé chvíli chceme s vděčností radovat nad tím, co pražský sbor vykonal, o čem svědčil a ke komu ukazoval. Zpytujeme i to, kde selhával, kde zůstal svému okolí dlužný jasně a laskavé svědectví o Boží lásce ke každému člověku. A v neposlední řadě se chceme posilovat vyznáním, že Boží moc se může projevit i skrze naši bezmoc.

Bohumil Kejř

Troji blahopřání

14. ledna oslavil své jubilejní 50. narozeniny bratr Bohumil Kejř

Padesátka roků lidského života přímo ponouká k tomu, abychom se ohlédlí. V tom ohlédnutí především děkujeme Pánu Bohu za to, že oslovil a povolal k věrné službě tohoto bratra kazatele pro sbor v Mladé Boleslavi i v Praze, pro službu Úzké radě a nyní v Seniorátním výboru. Děkujeme za všechna obdarování, která dostal pro tlumočení Božího slova svým bratřím a sestrám. A jistě děkujeme i bratru Kejřovi samotnému, že Boží po-

volání přijal, že je koná odpovědně a s láskou k těm, se kterými tvoří společenství církve.

Přejeme mu radost ze služby, radost z živého Božího slova, radost z Kristovy blízkosti. Přejeme mu, aby ho Pán Bůh obdarovával svým Duchem a k jeho službě aby se přiznával svým požehnáním. Přejeme mu, aby ho provedl i všemi nesnázemi, které také na něj v církvi doléhají.

A přejeme mu šťastné útočiště v rodině, Boží požehnání pro rodinné vztahy a záležitosti - ať ho všude a ve všem stráží a nese Boží milosrdenství.

Jiří Polma

Sestra

Marie Ulrichová, pilná přispěvatelka našeho časopisu, oslavila 16. ledna své, i když je to k nevíře, 80. narozeniny.

Pochází z katolické rodiny z Nových Mitrovic na Rokycansku. K Jednotě bratrské se dostala po druhé světové válce prostřednictvím svého manžela, Dr. A. Ulricha, Ep.fr. a hluboce si ji zamilovala. Jako manželka faráře musela v době totality své povolání učitelky vykonávat s mnoha obtížemi. Obvykle to znamenalo alespoň dojíždět do škol v jiných obcích (z Mladé Boleslavi do Dobrušky, z Prahy do Velkých Popovic). I tuto újmu snášela obětavě a na všech místech se zapsala do srdcí žáků tak, že ji stále, i po deseti letech, naléhavě zvou na své třídní srazy. A ona za nimi ráda cestuje, třeba až do vzdáleného Holešova.

Mnoho svých sil a zájmu věnuje v církvi práci sester - ať ve vlastní církvi (kdy vedla práci žen v Jednotě bratrské a

kdy se nyní zasloužila o založení a činnost Sdružení sester Ochranovských sborů), nebo na ekumenické rovině, ve spolupráci s dalšími sestrami ze Světové Jednoty bratrské i z jiných církví. Právě v kontaktech se zahraničím uplatňuje své jazykové znalosti a ochotně je dává k dispozici při překladech a korespondenci. Také obsah tohoto časopisu by byl o mnoho chudší, kdyby nám nepřipravovala překlady a články z historie Jednoty bratrské i z církevního dění v zahraničí.

Sestra Marie bolestně snáší to, co se stalo v Jednotě bratrské - a přece je plná dalších plánů, které mají napomáhat jejím sestrám a bratřím, aby čerpali naději a odvahu z Toho, který je základním kamenem Církve, z Ježíše Krista, Božího beránka, který byl a zůstává naším vyznáním.

Děkujeme Pánu Bohu, že sestra Ulrichová ještě může být oporou svému manželovi v jeho pozhřabaném věku, že zastává ráda „úřad sekretářky biskupa Jednoty bratrské“, jak někdy s úsměvem označuje svou pomoc manželovi.

Milé sestře přejeme do dalších let dostatek síly a Boží pokoj. Přejeme jí také mnohou radost z výsledků její činnosti. Ať je Pán Bůh ve všem jejím pomocníkem nejuvěrnějším.

S vděčností

B. Kejř a J. Polma

9. února slaví své 75. narozeniny bratr Miroslav Hloušek

Prožil ve své církvi celý svůj život, jeho podstatnou část v aktivní službě kazatele. Není divu, že mu na životě církve velmi záleží a že s účastí sleduje její veškeré dění. Přejeme mu, aby se v této oblasti dožil zlepšení, aby ho stihla ještě nejedna radost z vývoje vztahů a života Jednoty

bratrské. Přejeme mu i jeho manželce dostatek zdraví a svěžesti, aby se ještě dlouho mohli účastnit života církve. Přejeme mu i štěstí rodiny, uprostřed níž žije v rodném domku ve Vesci pod Kozákovem. Ať ho Pán Bůh nese se všemi milými ve své milostivé ruce.

J. Polma

Modlitební stráž

Ještě v tomto roce chceme jako Ochranovský seniorát pokrýt nepřetržitou modlitební stráž, která na českou provincii Jednoty bratrské připadá tradičně na druhých 14 dní v únoru. Protože však je tento nepřetržitý řetězec modliteb pro nás obsaditelný jen s velkým vypjetím sil, mnohé naše sbory využily možnosti rozdělit se o některé hodiny se svými partnerskými sbory z Kontinentální provincie s tím, že ony zase v příslušný čas poskytnou část svých hodin našim sborům. Přesto zůstává i tak dost prostoru pro ty, kteří nejsou bezprostředně napojeni na žádný Ochranovský sbor a rádi by se modlitební stráž účastnili, aby se na některý obřad a hodinu.

Jistě je třeba především děkovat za Boží dobrotu a slitování. Ale také prosit za mír ve světě, za všechny křesťany a jejich svědectví a konkrétně za věrnost a duchovní obnovu našich sborů. Chceme se přimlouvat i za naše sestry a bratry v celé Světové Unitas fratrum i za synody, jejich rozhodování se nás bude týkat a kteřé zde řadíme chronologicky: Za synod Českobratrské církve evangelické, za synod Kontinentální provincie JB a za synod Světové Unitas fratrum.

red.

Lužickosrbská Hesla podruhé

Vloni poprvé užívali Lužičtí Srbové Hesla ve svém jazyku. Protože byla přejně přijata, bylo rozhodnuto vydat je i pro rok 2002. „Wšědne hesla Ochranowskeje bratrowskeje wosady na lěto 2002“ rozšířila početnou skupinu jazyků, ve kterých Hesla vycházejí. Tento denní průvodce křesťanů v jejich přemýšlení nad Písmem byl vydán Lidovým nakladatelstvím Domowina v Budyšině ve spolupráci se Serbským ewangelským towarstwom. K vydání Hesla připravili Jens Buliš z Budyšina a Hinc ŠoAta z Lauterbachu.

Je pozoruhodné - a radujeme se z toho - že se i tímto způsobem srbská menšina „zviditelňuje“ a dbá o svou identitu. Když člověku - skupině na něčem hodně záleží a Pán Bůh se k tomu přízná svým požehnáním, „najdou se“ prostředky k realizaci. A dokonané dílo potěší mnohé. A povzbudí další v odvaze víry.

Přejeme našim lužickosrbským bratřím a sestrám mnohé požehnání při užívání jejich Hesel a Boží pomoc i v jiných aktivitách. Ať denně prožívají Izajášova prorocká slova (Heslo roku):

Hlej, Bóh je moje zbožje, ja sym wěsty a so njeboju.

J. Polma

Světový den modliteb

RUMUNSKO stojí letos v popředí zájmu více než 170 zemí světa. Rumunské setry vypracovaly pro letošní

Světový den modliteb žen bohoslužebný program, jehož tématem je „Jsme voláni ke smíření“.

Rumunsko stálo historicky na křižovatce mezi Východním a Západním světem. Tuto zemi usilovaly získat tři císařství, a to Habsburkové, Ottomané a Rusové. Často porušovaly její práva. V 15. století ovládli zemi Turci. Touha stát se národním státem se začala projevovat v polovině 19. století. Svou nezávislost nabylo Rumunsko až v roce 1877. Část země, Transylvánsko, zůstala v područí habsburského císařství do roku 1918. Ve II. světové válce se Rumuni spojili s Němci a bojovali proti Rusům, ale v roce 1944 se připojili ke Spojencům. V březnu 1945 vnutili Rusové zemi komunistickou vládu, která trvala 45 let. Její diktátor, Nicolae Ceausescu, byl sesazen a se svou ženou Elenou popraven. To se stalo na konci velmi temné kapitoly země. Od roku 1996 má Rumunsko demokraticky volenou vládu.

Hlavní denominací je Rumunská pravoslavná církev, ke které se hlásí 87% obyvatelstva. Rumuni jsou hrdi na to, že byli mezi prvními lidmi, kteří přijali v 1. století křesťanskou víru přímo od sv. Ondřeje. Rumunské kostely jsou většinou architektonicky impozantní a skrývají mnoho uměleckých pokladů. Byly postaveny ze dřeva nebo z kamene a většina je dodnes způsobilá ke službě. Nejstarší pochází z roku 1364. Jiné kostely byly opevňovány a poskytovaly venkovskému obyvatelstvu útočiště před nájezdnými vetřelci. Během 15. - 18. století bylo postaveno v Moldavii a Valachii mnoho klášterů. Prostřednictvím svých vzdělanců, škol, výcvikových středisek, knihoven a tiskařství byly hlavními nositeli umění a kultury. Za své obrovské bohatství vděčí darům a odkazům jejich

zakladatelů, vládnoucích princů, velko-
statkářů a pod. Umění a historické po-
klady, nalezené v kláštorech, zachovaly
Rumunům duchovní život, historii a kul-
turu. Některé kláštery jsou ozdobeny ob-
razy i na vnějších zdech. Říká se jim
„Bible v obrazech“.

Rumunská kultura byla vytvářena
převážně působením Římanů. V dalších
stoletích ji ovlivnili Slované, Maďaři, Ře-
kové a Turci. Slované měli vliv i na utvá-
ření jazyka, který ovšem vychází z latiny.
Rumunský lid má velké bohatství národ-
ních pohádek, legend, poezie, hudby a
tanců.

Doufáme, že se křesťané z různých církví
sejdou i letos na mnohých místech ke
shromážděním ke Světovému dni mod-
liteb.

**V Praze se koná ekumenické celo-
pražské shromáždění
v pátek 1. března 2002 v 17 hodin v
Husově sboru Církve československé
husitské, Praha 10 - Vinohrady, Dykova
1 (u Vinohradské vodárny).**

V rámci bohoslužeb SDM, které vypra-
covaly rumunské křesťansky, bude před-
vedena dramatizace biblických příběhů
o Davidovi a Abigail a promítány diapo-
zitivy.

M. Ulrichová

Multireligiozní shromáždění?

Již pětkrát se konalo v Praze Fórum
2000. V rámci těchto setkání se uskuteč-
nila i Multireligiozní shromáždění v ka-
tedrále svatého Víta. Do křesťanské ka-
tedrály byli pozváni katolickými předsta-
viteli všichni reprezentanti pohanských
náboženství, aby zde vzývali svá božstva.

Na shromáždění promluvil předseda
České křesťanské akademie profesor
Tomáš Halík. V jednom svém proslovu
kromě jiného řekl: „Společná meditace
představitelů hlavních náboženství světa
- hinduismu, buddhismu, židovství, křes-
ťanství a islámu - náboženství, k nimž se
hlásí drtivá většina dnešního lidstva - je
už tradičně součástí a duchovním stře-
dem konference Forum 2 000. Před vás,
zde shromážděné a před tvář Nejvyššího
předstupují muži, reprezentující pět du-
chovních cest. Po každé z nich po dobu
mnohem delší než tisíc let kráčely milio-
ny žen a mužů, nalézali a zakoušeli zde
odpověď na nejdůležitější otázky živo-
ta“. Ve svém dlouhém projevu nevzpo-
mněl ani jednou Pána Ježíše Krista!

V jubilejním roce promluvil také
pražský arcibiskup kardinál Miloslav Vlk
jako nejvyšší představitel římskokatolic-
ké církve v naší zemi. Ve svém projevu
mimo jiné řekl: „Jako biskup této kated-
rály Vás všechny vítám - a nejraději bych
se přivítal s každým z vás osobně - na
místě, kterým procházely naše duchovní
a kulturní dějiny a jež je mimo jiné spja-
to se společným posvátným místem od-
počinku slavných osobností našeho ná-
roda... Čím můžeme přispět my - zástup-
ci různých vyznání a velikých nábožen-
ství - k úspěšnému uskutečnění tématu
konference, aby nezůstalo spjata s pou-
ze ubohou horizontální rovinou čistě
lidského snažení, často odtrženou od
zdroje všech hodnot, kterým je Bůh?
Hledejme společné minimum globální-
ho věku, kterým je láska k člověku, v se-
kularizované podobě řečeno: vzájemná
solidarita.“ Kardinál Vlk rovněž nevzpo-
mněl ve svém projevu ani jednou Pána
Ježíše Krista!

Velmi překvapení se ptáme: Nevědí
snad tito představitelé církve, že Ježíš

Kristus je základním kamenem křesťanské církve? Určitě vědí! Proč Ho tedy nevzpomněli? Stydí se snad za Ježíše Krista před pohany? Anebo cítili, že Ježíš, který prohlásil „Já jsem ta cesta, pravda i život, nikdo nepřichází k Otci než skrze mne“ se do tohoto společenství skutečně nehodí?

Na jednom shromáždění měl také proslov hinduista Karan Singh z Indie. Tento pohan se odvážně přiznal ke svým pohanským bohům. Mimo jiné řekl: „Ať je s námi požehnání Indrovo, jehož sláva sahá daleko, i požehnání Púšanovo, toho, jenž zná vše, jakož i požehnání Taršjovo, kola jehož vozu se nikdy nerozbíjejí, a necht Brhaspati nám žehná! Ó vládce ohně, dej ať září země, ať září rostliny, a nebe ať září, přines zář do lidského nitra, necht jsou všechny čtyři konce světa naplněny požehnáním... Bože ohně, Bože vzduchu, Sluneční bože, Bože měsíce, statní bohové, Vládce Šivo, Sluneční božstva a Bohové větru, Ochránci světa, Bože planety Jupiter, Bože deště, Bože oceánů, vy všichni nám přinese požehnání... Ať v míru přebývájí bohové, božská síla Brahman a všichni lidé.“ Tento pohanský představitel vyjmenoval celou řadu pohanských bůžků, které uctívá. Vyznával veřejně svou víru ve své pohanské bohy a nestyděl se za tyto své modly.

Představitelé křesťanské církve - tedy církve římskokatolické v naší zemi - však Pána a Spasitele Ježíše Krista těmito pohanům nezvěštovali. To nás vede k zamýšlení. Neměli bychom v této situaci přemýšlet o slovech apoštola Petra, která řekl před nejvyšší radou? „Ježíš je ten kámen, který jste vy stavitelé odmítli, ale on se stal kamenem úhelným. V nikom jiném není spása. Není pod nebem jiného jména, zjeveného lidem, jímž by-

chom mohli být spaseni“ (Sk 4, 11-12).

Ještě více nás znepokojuje skutečnost, že „křesťané“ pozvali pohany do „křesťanského chrámu“, aby v křesťanském chrámu společně vzývali pohanské modly i živého Boha. Touto „společnou meditací“ - tedy „křesťansko - pohanskou meditací“ byl jediný živý Bůh srovnán s pohanskými modlami, jakoby pohanští bohové byli rovní jedinému živému Bohu. Jsme šokováni touto degradační živého Boha na úroveň pohanských model.

A nejen to nás šokuje! I ta skutečnost, že jeden z nejvýznačnějších křesťanských chrámů v naší zemi, který byl po staletí jedním ze symbolů křesťanství, se stal místem uctívání pohanských bohů. Není právě tato skutečnost také naplněním slov Ježíše Krista: „uvidíte znesvěcující ohavnost, jak stojí na místě svatém (Mat 24, 15) a také zradou Ježíše Krista? Pán Ježíš Kristus přece praví: „Běda tomu, který Syna člověka zrazuje.“

Podle nejnovějších zpráv svolává papež Jan Pavel II. na 24. ledna 2002 do města Assisi druhé setkání představitelů všech náboženství světa ke společným modlitbám. „Křesťan“ svolává pohany, aby se všichni spolu - křesťané s pohany, modlili ke svým bohům, neboť je přesvědčen, že tyto společné modlitby k modlům budou mít „požehnaný“ vliv na lidstvo. Papež je tedy přesvědčen, že modlitby k modlům jsou účinné a mají veliký a kladný význam. To není poprvé. Podobné shromáždění svolal papež Jan Pavel II. do Assisi již před patnácti lety v roce 1986.

Toto míchání „křesťanství s pohanstvím“ není náhodné. Podle uvedených aktivit je to zřejmě program římskokatolické církve. Pro čtenáře Písma svatého

jsou tato společná „modlitební setkání“ jasným znamením doby. „Římští křesťané“ považují vzývání a uctívání pohan-ských model za stejně důležité a vý-znamné jako vzývání a uctívání živého Boha. Jakoby pro ně neexistovala slova apoštola Pavla: „Moji milovaní, utíkejte před modlářstvím ... Nebo že modla ně-čo znamená? Nikoli, nýbrž že to, co po-hané obětují, obětují démonům a ne Bohu. Nechci, abyste vešli ve společen-ství s démony. Nemůžete pít kalich Páně i kalich démonů. Nemůžete mít účast na stolu Páně i na stolu démonů.“ (1K 10, 14-21).

Římskokatolická církev otevírá vědo-mě své chrámy pro pohan-ské modlář-ství. Je to nejen degradace živého Boha na úroveň pohan-ských model, ale také míchání pravdy se lží. Je to příprava pro vládu antikrista na této zemi. Ve Zjevení 13 je jasné proroctví, že dojde na naši zemi ke globalizaci politické, economic-ké i náboženské, tedy ke spojení všech náboženství. Toto spojené náboženství bude uctívat „šelmu“ - antikrista jako svého boha. „Budou před ní klekat všichni obyvatelé země, jejichž jména nejsou od stvoření světa zapsána v knize života, v knize toho zabitého Beránka... Vydala rozkaz, že zemřou všichni, kdo před ní nepokleknou“ (Zj 13, 8.15). Věrní následovníci Ježíše Krista budou tedy opět pronásledováni a likvidováni. Flirtování s pohan-stvím je synkretis-mem, a podle slov starozákonních pro-roků, duchovním cizoložstvím. Toto znamení je již tak zřetelné, že každý, kdo má otevřené oči, vidí zcela jasně v jaké době žijeme. Svätý Jan píše: „Děti, varujte se modlářství!“ (1J 5, 21).

Stanislav Kaczmarczyk,
farář ČCE v Českém Těšíně

Komentář

Autorovi děkuji za svolení k uveřejnění jeho článku i ke změně nadpisu. Původní byl „Kam kráčí římskokatolická církev?“. Ale stál jsem o změnu názvu, protože nechceme na jednu stranu budít dojem, že jsme „protikato-licky“ zaměření (k čemu by mohlo svádět hod-nocení deklarace Dominus Jesus od profesora Sakaře, uveřejněné v minulém čísle) a na druhou stranu si uvědomujeme, že všechny křesťanské církve procházejí či budou prochá-zet závažným rozhovorem nad stále rostoucím tlakem na opouštění výlučnosti křesťanské ví-ry a vyznání. Jestli si ovšem tohoto tlaku bu-dou vůbec vědomy. Opravdu hrozí vážné ne-bezpečí, že se v této době, která se přespříliš ne-zabývá otázkou pravdy, bude v narůstající míře objevovat podivné seskupování vzájem-ně nesourodých přesvědčení, vyznání a zcela odlišných náboženství. Proto považuji tento příspěvek za důležité upozornění, že nelze vě-ci libovolně míchat a že nemusíme ani přijí-mat, natož napodobovat, co se někde koná a co má dokonce ohromnou publicitu a v čem někteří shledávají to potřebné východisko pro budoucí lepší věk pro celé lidstvo.

Zároveň se nedomnívám, že by autor šťastným způsobem přispěl k nějakému dobré-mu řešení. Upozornil na problém a podtrhl nezastupitelné postavení Ježíše Krista, kterého křesťanská církev vyznává jako jediného Pána a Spasitele. Přesto jsem přesvědčen, že nemůžeme ignorovat vyznavače a přívržence jiných náboženství. Nejen proto, že jsou ve většině, ale především kvůli respektu ke kaž-dému člověku, byť bychom se od něj v těch nej-podstatnějších věcech radikálně lišili. Neustupuji z vyznání jediného živého Boha, ale je to moje víra a proto neustále opaková-ní „pohan“ (23x v nepříliš dlouhém článku) a „modly“ (9 x) působí bezohledně, urážlivě a přerušuje možnost smysluplné komunikace. Vím, že jde o biblické termíny, ale v takovém-to případě by bylo moudřejší i laskavější - a te-dy uposledu i křesťanštější - vyjadřovat své pře-svědčení jinak. Zrovna tak nenahrává dialo-

gu ba ani smysluplné kritice (která by měla význam) těch křesťanů, kteří se podobných mezináboženských bohoslužebných či meditativních setkání účastní, když se jejich křesťanství dává do úvozovek a tím se onálepkují jako prokázání nekřesťanství. Nemlčet ještě neznamená druhé zostouzet.

Osobně spatřuji veliký problém v stále rostoucím úsilí mnohých lidí převést všechno duchovní a náboženské na společný jmenovatel. A v logice věci se pak i bohoslužebně (modlitebně) setkávat. Měli bychom mít jasno, že to opravdu nejde a že se ani zde nemůžeme přizpůsobovat většině. Že možná budeme vypadat jako rušitelé nadějněho celosvětového souzvuku... Ousem na druhou stranu žijeme v propojeném světě a vyznavači jiných náboženství jsou ve stoupající míře našimi bezprostředními sousedy. A my s nimi - pokud to na nás záleží - chceme žít v pokoji. I když nemůžeme souhlasit s názorem, že všechny cesty nakonec dovedou k jedinému Bohu, přece dopravíme ostatním svobodu volby, tak jako si přejeme, abychom tuto svobodu měli my. A přece ani tím ještě neříkám, že bychom měli rezignovat na jistotu o své víře, ani na misi mezi těmi, kteří nesdílejí víru, vycházející z biblického svědectví. Ale musí to být misie nenásilná a nesmí vzbuzovat odpor.

Nemohu se s příslušníky jiných náboženství modlit, nemohu s nimi v žádném případě slavit společně bohoslužby, ale musím se s nimi snažit spolupracovat tam, kde společně respektujeme právo života, kde upřednostňujeme soucit s trpícími, kde se můžeme zasazovat o pokoj, svobodu a možnosti vzdělávání... pokud budeme počítat se svou růzností a přece si jeden druhého svým způsobem vážit, jsem přesvědčen, že to je do značné míry možné, pokud na žádné straně nebudou fundamentalističtí, bezohlední Talibánci, kteří opovrhují všemi, kteří jinak věří.

Asi nás nečeká ani v tomto ohledu snadné období a jistě o to důležitější je, abychom i otázky vztahu k jinověrcům bedlivě promýšleli, abychom o nich otevřeně hovořili a aby-

chom se i za své křesťanské postoje a za své svědectví modlili.

Bohumil Kejř

Náboženství není nebezpečné

Různí představitelé německého protestantismu se vyjádřili ve spojitosti s teroristickými útoky na Ameriku 11. září 2001 proti nařčení, „nebezpečí“ náboženství.

Jürgen Schmude, předseda synodu Evangelických církví Německa, varoval před zevšeobecňujícím nařknutím o nebezpečnosti náboženství. Právě lidé z křesťanských církví, podle jeho prohlášení, často vzdorují totalitním mocím.

Manfred Kock, předseda rady Evangelických církví Německa, ujišťoval, že lidé po 11. 9. 01 proudili do církví, protože tam chtěli pravdivě slyšet o světě a lidech, o Bohu, ale také o tom, čím jsou lidé v naší společnosti polapeni. Doplnil: „Naši mnozí ateističtí součastníci propagovali, aby se církve stáhly z popředí, v domnění, že se svět touto cestou může osvobodit od iracionálního šílenství... Je to proto absurdní, protože i tzv. nenáboženská lidé, kteří všechno staví jen na rozumem založených systémech mohou být nesmírně fanatičtí.“ Kock jmenoval francouzskou revoluci a stalinismus.

Berlínský biskup Wolfgang Huber v té souvislosti vyzval, aby se mohutné rozlišovalo mezi náboženským extrémismem a misijní horlivostí. Charismatické skupiny a misijní iniciativy se nesmí stavět na stejný stupeň se „svatou válkou“. Když se používá Boží jméno pro vražedné násilí, není to výraz víry, ale hanobení Boha. To platí rovnou měrou pro křesťany i muslimy.

Synod v Bad Bollu

S aktuálním tématem „smíření jako velký požadavek“ se sešel od 9. do 11. 11. 01 na evangelické Akademii v Bad Bollu synod Evangelického misijního díla v jihozápadním Německu.

„Znovu pocítujeme závazek řešit konflikty nenásilnou cestou“ shrnul předseda synodu B. Rosenstock výsledky jednání.

Také delegáti z partnerských církví se hlásili o slovo k tématu jednání. Tak také Br. Eagle Ndamambi z Jednoty bratrské v Jižní Africe poukázal na to, že není žádná cesta k míru než skrze smíření bez násilí. „To jsme se v Jižní Africe naučili“.

Ve svém hlavním referátu vysvětlil theolog G. Müller - Fahrenholz, že není znamením slabosti, ale naopak síly, zřici se válečných protiúderů. V prvé řadě jde o to, ptát se na příčiny nenávisť a násilí a ptát se po vlastní spolupvině.

podle Herrnhuter Bote wh+bok

informace

Muzeum Moravských exulantů

V Suchdole nad Odrou bylo 20. října 2001 otevřeno Muzeum Moravských exulantů. V prostorách zemědělské usedlosti, typické pro kravařsko 18. století, je umístěna expozice historického vývoje zdejšího kraje od reformace a protireformace, přes odchod evangelíků a jejich usazení v saském Herrnhutu (Ochranově) po následné působení zdejších rodáků ve světové misii.

Na otevření muzea navázala konference k 300. výročí narození Melchiora Zeistbergera a 250. výročí úmrtí Kristiana Davida. Osobností K. Davida

se v obsáhlé přednášce zabývala sestra L. Plecháčová z Holešova, další účastníci pak hovořili o významných bratrských misionářích Melchioru Zesbergrovi a Janu Münsterovi. Živou diskusi vyvolaly další dvě studie. První srovnávala práci Jezuitů a Bratří mezi severoamerickými Indiány a druhá byla zaměřena na právní postavení slezských evangelíků po vestfálském míru. V nedělní konferenci pokračovala společnou účastí na bohoslužbách v místním sboru ČCE, kde slovem posloužil předseda Kostnické jednoty bratr prof. J. Smolík.

Velmi jsme obdivovali nadšení a obětavost budovatelů muzea, kteří by v Suchdole rádi vytvořili živé centrum pro setkávání zájemců o historii a kulturu kraje a to i přes hranice naší země. Přejeme jim v jejich úsilí hodně pomocných rukou a Boží požehnání.

M. Janecká

Křesťanská misie v 16. - 18. století

ThDr. Jiřina Kubíková

Naším čtenářům dobře známá autorka, emeritní profesorka Husitské theologické fakulty, s příslovečnou pilí připravila další knihu. Tento spis poskytuje českému čtenáři zajímavé a místy dobrodružné líčení osudů a činnosti různých misionářů v mnohdy velmi exotických krajích a mezních podmínkách.

Kázání evangelia a jeho šíření je tématem, které sestře Kubíkové leží na srdci a proto již v dřívějších dobách k tomuto úkolu všech křesťanských církví ukazovala drobnějšími spisky (např. Evangelizace v prvotní církvi, První evangelisté a metody jejich působení, Kázání ve starověku a středověku, Kázání od času předreformačního k velkému probuzení...).

K tomuto „Velkému poslání“ chce motivovat i tímto dílem a zároveň skrze něj posilovat pocit ekumenické solidarity, jak vyznává v úvodu své knihy.

A skutečně se věnuje misiím všech církví - katolické (s obsáhlým oddílem zaměřeným na české římskokatolické misionáře, jejichž životopisy či dopisy se zachovaly; celkem 11 osobností), pravoslavné misie a pak protestantským misiím, se samostatným rozsáhlým oddílem o misii Moravanů = Obnovené Jednoty bratrské. Tato část tvoří asi jednu pětinu celé knihy.

Práce sestry Kubíkové není badatelsky objevná - používá již dostupné prameny, které zpracovává se zřetelem k zvolenému tématu. Tím více však její dílo poslouží široké obci laických čtenářů, zvláště těm, kteří nemohou číst cizojazyčnou literaturu a také k ní nemají pří-

stup. Je škoda, že autorka pro zpracování přehledu o bratrské misii nevyužila i hojnou německou literaturu a čerpala převážně z již klasického díla Hamiltonů. I tak však připravila čtenářské obci dobrou příručku o historii misie a určité knížka i svou formou umožní sledovat poutavé příběhy, jak konkrétní církve a konkrétní lidé nesli evangelium „až do nejvzdálenějších končin země“.

*Knihla vyšla jako 18. svazek v edici Pontes pragenses
vytiskl L. Marek, Brno, prosinec 2001
280 stran*

Protože na vydání tohoto svazku se finančně podílel i Ochranovský seniorát, je tato kniha v našich sborech k dostání za 130 Kč, v obchodech za 180 Kč.

B. Kejř

sbolecnost a my

Čeští Romové v Británii

Zvláště od loňského léta, kdy na pražském Ruzyněském letišti začali působit britští imigrační úředníci, kteří „kádruvali“ cestující do Velké Británie a kdy hrozilo mezi našimi zeměmi opětné zavedení víz, se hodně hovořilo o důvodech či nedůvodech, kvůli kterým Romové cestují z Čech do jiných zemí. V následujícím článku máme možnost se podívat, jak se vede v Británii těm, kteří se tam dostali:

Čeští a slovenští Romové, kteří požádali v Anglii o azyl, byli původně ubytováni v Doveru a Folkestonu v hrabství Kent (pokud přijeli autobusem) nebo v Londýně (pokud přiletěli letadlem). Jelikož jich ale pořád přibývalo, místní úřady i obyvatelé se proti nim začali bouřit, což přinutilo vládu k rozhodnutí „rozptylovat“ žadatele o azyl do různých jiných oblastí.

V určitou dobu roku 1999 a 2000 bylo takovým místem město Gloucester blízko nás. Žadatelé o azyl tam byli posíláni přímo z letiště, aniž by věděli, kde vlastně Gloucester je a bez ohledu na to, zda tam jsou nějakí právníci, kteří se specializují na azyl, a vůbec někdo, kdo mluví česky a mohl by jim dělat tlumočníka.

V mnohých městech si obyvatelé stěžují na to, že městské úřady žadatelům o

azyl přidělují městské byty, o které je všeobecně nouze a je na ně dlouhá čekací lhůta. Gloucester je výjimka, neboť zde měli žadatelé o azyl k dispozici prázdné byty a rodinné domky v centru města, které patří soukromým majitelům, většinou přistěhovalcům z Indie. Ti jsou podnikaví a hrdí na to, že nikdy nežili ze státní podpory. Koupili nebo si pronajali obchody a restaurace a jako investice si později koupili na půjčku další laciné domy a byty v centru města na pronajímání.

Indové a Pakistánci žijí v centru Gloucesteru už dlouhá léta a lidé jsou na ně zvyklí. Jsou tam i dvě mešity a islámská dívčí škola. Žijí tam také nějací černoši, ale těch není tolik jako těch Indů a Pakistánců. Pro české Romy je to velká výhoda, neboť tu nejsou nikomu nijak nápadní. Vypadají jako Indové, jsou ale moderně oblečení, kdežto hodně Indů a Pakistánců chodí po ulicích v tradičním oblečení. Někteří Angličané je také považují za Španěly nebo Italy. Pokud vědí, odkud jsou, tak o nich mluví jako o Čechách a Slovácích, ne o českých Romech a cikánech, a někteří si dokonce myslí, že všichni Češi a Slováci jsou tmavé pleti. Když se v Gloucesteru šly do školy zapsat normální slovenské děti, jejichž rodiče jsou tu na studijním pobytu, tak se učitelka divila, že na Slovensku žijí také lidé bílé pleti.

V Kentu byli lehce k rozeznání a slovo „Slovák“ se tam ujalo jako nadávka pro všechny žadatele o azyl - Albánce, Kurdy a j. Je to ironické zvláště vzhledem k tomu, že tu nikdo neví, kdo Slovensko (Slovakia) je. I autoři článků v celostátních novinách si je pletou se Slovinskem (Slovenia) nebo Jugoslávií (Yugoslavia).

Všeobecnou výhodou pro české Romy je, že sociální podpora i platy jsou tu vyšší než v České republice. Ekonomické důvody nejsou ale platným důvodem pro žádost o azyl. Za komunismu Češi a Slováci žádali o azyl na západě z politických a náboženských důvodů, cikáni o něj teď žádají z rasových důvodů. Za komunismu se jim v Československu žilo dobře, jejich situace se změnila právě v devadesátých letech, kdy se jejich vlast stala tzv. svobodnou a demokratickou zemí. Jelikož jejich rasová persekuce či diskriminace není od vlády, tak většina azyl nedostane, mnozí ale dostanou výjimečně povolení k pobytu na čtyři roky, po kterém si pak mohou žádat o trvalý pobyt.

Problém je, že v posledních letech je Anglie „zaplavena“ žadateli o azyl a ilegálními přistěhovalci z rozvojových zemí a že případy rasových útoků existují i tady. Nedávno tu např. v Glasgowě zavraždili jednoho Kurda a brzy na to jednoho dalšího vážně zranili. Jednalo se právě o útoky na žadatele o azyl.

Přistěhovalecké úřady nebyly na ten astronomicky zvýšený počet žadatelů o azyl připraveny a nejsou schopny žádosti rychle vyřizovat. Podle statistik zveřejněných 20. září 2001 požádal v roce 2000 v Británii o azyl 80 315 lidí a úřady mají 43 130 nevyřízených žádostí z minulých let. V tabulce potřeby tlumočnicků pro azylové případy patří čeští Romové mezi „top twenty“. Momentálně tvoří 2% všech případů stejně jako žadatelé z Afganistánu, Alžírsko a Zimbabwe. Na prvním místě je Pakistán (14%), na druhém Jugoslávie (8%). Z evropských zemí je mezi „top twenty“ jinak pouze Albánie (1%).

Pokud tu čeští Romové legálně pracují, tak se většinou nejedná o trvalou práci. Zaměstnává je pracovní kancelář či zaměstnavatelská agentura, která je kontraktuje podle potřeby různým firmám. S přesčasy si vydělají kolem 200 liber týdně čistě-

ho. O manuální práci tu není nouze a bez znalosti angličtiny by stejně nic kvalifikovanějšího dělat nemohli. Nájmy jsou tu ale mnohem vyšší než doma. Rovněž cigarety jsou tu velmi drahé. Téměř každý má mobilní telefon a denně volají domů do vlasti. Hodně rodin si koupilo (většinou na půjčku) stará auta, která jsou tu velmi laciná (100 - 300 liber). nemohly ale pochopit, že auta tu musí být pojištěna a že pojištění stojí v těchto případech víc než auto samotné.

Romové tu také nemohli pochopit, že angličtina se ve srovnání s češtinou jinak píše a jinak vyslovuje a to většinu úplně odradilo od studia angličtiny, i když by ty kursy angličtiny (stejně jako kursy práce s počítačem) měli zadarmo. Postupně se naučili trochu rozumět a mluvit, ne však číst a psát. Výjimkou jsou jen někteří mladí lidé, kteří měli v České republice ve škole angličtinu a mají tudíž aspoň základy psaní a čtení. Téměř všichni i po třech či čtyřech letech v Anglii potřebují tlumočníka nejen u soudů a na policii, ale i při vážném onemocnění, zdravotních prohlídkách a pod. Tlumočníka mají zadarmo, toho jim platí místní nebo státní úřady. Co se týče vzdělání, setkala jsem se tu jen s jedním Romem, který má maturitu a s jedním, který sem odešel před maturitou a chce být právníkem.

Loni v létě jsem bez ohlášení navštívila několik českých a slovenských cikánských rodin v Gloucesteru s jedním mladým katolickým knězem z Bristolu, který doslova žasl na tím, jak byly ty rodiny čisté, pořádné, slušné a pohostinné ve srovnání s anglickou spodinou v jeho farnosti ve „špatné“ části Bristolu, kde vládne nepořádek, vandalismus, zločinnost a drogy. Proti této anglické spodině jsou čeští a slovenští Romové - aspoň ti, s kterými jsem se setkala - elitou. Jedna z těch rodin přitom měla sedm dětí. Bylo to večer a všechny děti byly vysprchované a v čistých pyžamech a vypadaly velmi roztomile.

Většina českých a slovenských Romů v Gloucesteru se snaží své domy a byty vylepšit - vymalovat, opravit a pořídit si nové (čisté) koberce. Pokud s nimi není majitel ochotný v tomto směru spolupracovat, tak si hned začnou hledat jiné ubytování. Jsou také velmi pěkně oblečení a dotklo se jich, když jim nějaká charita nabídla obnošené šatstvo.

Elitou jsou i ve srovnání s žadateli o azyl z rozvojových zemí a to v tom smyslu, že sem přijíždějí legálně (teď většinou letecky) a není většinou nebezpečí, že by tu zůstali ilegálně, když jim bude zamítnut legální pobyt. Vráti se domů a pokusí se případně o azyl v jiné zemi nebo opětovně v Británii. Někteří jsou tu už potřetí.

Za některými sem podezřele často jezdí letadlem na návštěvu rodiče, jiní si sem zase zvou známé, kteří při příletu ukážou úředníkům na letišti, že mají zpáteční letenku na příští či přespříští měsíc, nechají si ji ale propadnout a zůstanou tu půl roku, což je maximální doba na pobyt bez víza. Jsou tu pak zadrženi za krádeže v obchodech a vyslýcháni přistěhovaleckými úřady. Na otázku, proč si nechali propadnout letenku či jízdenku odpovídají, že když se dozvěděli, že tu mohou zůstat půl roku, tak se toho rozhodli využít.

Ti, co požádali o azyl, si stěžují hlavně na skiny (skinheads) a policii. Přistěhovalecké úřady zase hlavně zajímá, zda si v České republice stěžovali na vyšších místech. Ne všichni si však stěžují na to, že byli napadeni či terorizováni skupinou skinů. Často se jedná o to, že jim zamítl vstup do restaurací a diskoték a že je

nikdo nechce zaměstnat. Jedna mladá cikánka si šla po vyučení žádat o práci do místní továrny, kde jí řekli, že by tam práce byla, ale nemohou ji zaměstnat, neboť ostatní zaměstnanci by nechtěli pracovat s cikánkou. Ta paní byla prý velmi slušná a omlouvala se za to... Jiní zase měli problém s bydlením v družstevním bytě, kde ostatní rodiny nechtěly, aby tam bydlel cikán, který si vzal Češku, i když se jinak jednalo o slušnou a čistotnou rodinu. Jedna holčička, která nevypadala jako cikánka, chodila do soukromé mateřské školky a všechno bylo v pořádku, dokud si ji jednou nepřišel místo matky vyzvednout otec, který vypadá jako cikán. Děti se jí začaly stranit a některé jí začaly nadávat, mezi nimi i syn místního policajta. Když si šli rodiče té holčičky stěžovat paní ředitelce, ta s tím nechtěla nic dělat a poradila jim, aby holčičku dali do jiné školky.

Libushka Hiscock

říjen 2001

(Libuška odešla v době totality z Československa do Británie, kde je provdána za anglikánského kněze. Kromě jiného působí jako překladatelka do angličtiny pro Romy z České a Slovenské republiky, kteří tam žádají o azyl.)

Velbloud uchem jehly

Patrně je správnější a také přiléhavější převod z aramejského originálu „lano uchem jehly“, ale zůstaňme při tom velbloudovi (viz 1NBL 3). V budově, stojící naproti strahovskému klášteru, je výstavní síň s miniaturami. Některé z nich jsou rozmístěny pod silnými lupami, jiné spočívají dokonce pod mikroskopy. Pod zvětšovacími skly jsem pozoroval v rámečcích o hraně jednoho centimetru zmenšeniny obrazů slavných mistrů. Maloval je maličkým štětečkem se dvěma chloupky ruský umělec Anatolij Koněnko. Umí nejen malovat. Dovede vměstnat své výtvary do rozříznuté višňové pecky nebo dokonce do poloviny makového zrnka. Při práci musí mít zatažený dech. Potřebuje-li se nadechnout a vydechnout, musí na tu chvilku přestat, jinak by své dílo odfoukl a náročné úsilí mnoha hodin by bylo ztraceno.

A nyní k tomu velbloudu: ne jeden, celá karavana velbloudů spočívá na tenounkém vlásku těsně před uchem jehly, jímž by byla naprosto zjevně schopna projít.

Obdivuji jedinečnou schopnost a také neuvěřitelnou trpělivost umělce. Zároveň mi však připadá na mysl, že višňové pecky a makovému zrnku i samému umělci miniatur dal vzniknout Bůh Stvořitel způsobem, jaký nedovedeme postřehnout. Není celý náš vesmír jeho uměleckým projevem?

My lidé jsme přehnanými hmotnými a spotřebními zájmy zaváděni od hlubšího vnímání světa. Neumíme žasnout nad jeho krásou, ve stálém spěchu stanout ve vytržení nad jeho dokonalostí. Umíme ještě vyznat, co před tisíci lety biblický básník? „Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi! Svou velebnost jsi vyvýšil nad nebesa.“ (Žalm 8,2)

I když stvořený svět
je svatá kniha Boží,
činí ji vzdělaní analfabeti
zoufale nečitelnou.

[Světla a stíny strun]

připravil M. Matouš

Jednání o sjednocení Jednoty bratrské a Českobratrské církve evangelické v letech 1938 - 1948

1.1 Úvod

Tento zajímavý fenomén, tedy jednání o sjednocení Jednoty bratrské a Českobratrské církve evangelické v letech 1938 - 1948, je mezi laickou veřejností a dle mého osobního průzkumu i mezi mladší generací theologů zcela v nevědomí. Jedná se přitom o jednu z nejdouhavějších a ve své době i nejdiskutovatelnějších snah na poli ekumenickém. Tyto snahy skončily neúspěšně, ale z probíraných zápasů bychom mohli i dnes čerpat mnohé poučení. Jsem hluboce přesvědčen, že sjednocení církví je i v dnešní době, a právě v dnešní době, nezbytnou podmínkou pro duchovní obnovu církve a překonání její dosavadní stagnace a letargie. Domnívám se tedy, řečeno jinými slovy, že nepřijde probuzení bez sjednocení.

Při práci jsem se pokusil se značnou pečlivostí shromáždit pramenný materiál, prostudoval jsem mnoho archivních krabic v archivu Synodní rady Českobratrské církve evangelické (dále jen ČCE, pozn. red.), ovšem s velmi hubeným výtěžkem. Podstatným zdrojem informací se mi tak staly časopis Kostnické Jiskry (dále jen KJ) a časopis Jednota bratrská, jejichž obsah jsem se zřetelně k danému tématu sledoval zejména v ročnících 1935 - 1950.

Mezníkem pro toto období je na

jedné straně temná mnichovská dohoda se známými důsledky pro český národ, totiž připojení Sudet k Německé říši následované okupací celého českého území, kterýžto vnější tlak způsobil těsnější přimknutí protestantských církví k sobě navzájem, na druhé straně je to pak konečné rozhodnutí Synodu Jednoty bratrské ohledně sjednocení s ČCE na jeho únorovém zasedání v roce 1948. To bylo, jak je z dnešní situace zřejmé, zamítavé. Co tomu ale předcházelo?

2. Období 1781 - 1918

2.1. Vývoj evangelických církví Augšpurského a Helvetského vyznání.

I když císař Josef II. znal Ochranov, osobně jej r. 1776 navštívil, a dokonce lákal bratry do Čech, počítaje s jejich pomocí při zvelebování průmyslu, při vydání tolerančního patentu, který ukončil více než 160 let persekuce českých evangelíků, na ně více nepamatoval a povolil pouze existenci, nikoliv však ještě rovnoprávnost, evangelických církví Augšpurského vyznání (dále jen: AV, pozn. red.) a Helvetského vyznání (dále jen: HV, pozn. red.). Samostatnou práci ochranovské

Jednoty bratrské pak umožnilo až vydání tzv. protestantského patentu v roce 1861.

Toleranční evangelíci pro r. 1781, nesmějice navázat na českou reformaci, tak byli uměle rozděleni do dvou protestantských církví - luterské a reformované. S touto situací se však nikdy plně nevyrovnali. Už v revolučním období r. 1848 reformovaný farář B.V.Košut spolu s katechetou AV Josefem Procházkou, jakožto zástupci

B. V. Košut

evangelíků v tehdejším národním výboru, vydali memorandum, v němž žádali plnou náboženskou svobodu na základě Rudolfova majestátu a na 50 sborů se

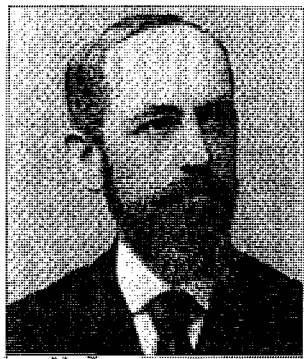
tehdy přihlásilo k odkazu Jednoty bratrské. Nástup Bachova absolutismu však tyto tendence zhatil ještě dříve, než se mohly plněji rozvinout.

Vydání protestantského patentu v roce 1861 zastihlo české evangelické církve AV i HV už ve fázi rozvinutého konfesionalismu a v podstatě až do válečného období nebylo dostatek vůle k započatí vážnějších rozhovorů o sjednocení ani na jedné straně. Výjimkou byla výzva faráře HV Procházký a učitele AV Sluníčka v Hlasech ze sionu v roce 1869, při příležitosti oslav pětistého

(jak se tehdy mylně věřilo) výročí narození M.J.Husa, aby se obě církve spojily na základě česko-bratrské konfese (z roku 1575 - pozn. red.). Jejich hlas tehdy vyslyšen nebyl.

Roku 1868, tedy v době, kdy

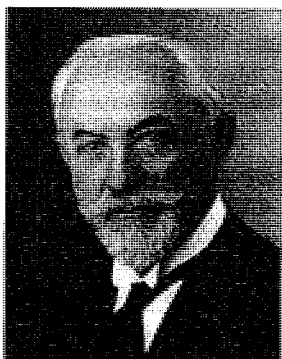
Jednota bratrská neměla v českých zemích založen ani jeden sbor, přišel naopak Heřman Tardy s návrhem, aby evangelická církev HV

Heřman z Tardy

vystoupila z pravomoci vídeňské vrchní církevní rady, vstoupila do Jednoty bratrské herrnhutské a přijala její řad (KJ 43, s. 75, L. Košut, Heřman z Tardy o Jednotě bratrské herrnhutské). I tento návrh však zcela zapadl.

Situace v období blížícího se dalšího pětistého výročí, tentokrát výročí umučení M. J. Husa, se mezitím změnila. Církve AV i HV byly tentokrát více než pod vlivem konfesijním pod vlivem nacionalismu (i když ten neměl šovinistický ráz) a liberalismu. Tato konstelace byla pro dialog o sjednocení nepochybně mnohem příznivější než při výročí předcházejícím. V průběhu I. světové války pak spontánní touha po spojení vyvěrá shora i zdola. Např. v roce 1915 se na Smíchově konají společné bohoslužby AV i HV, v roce 1916 v

Josef Souček

Telči, r. 1917 v Plzni... V roce 1916 se začaly vést bilaterální rozhovory na nejvyšší úrovni (na straně reformované to byl pražský

senior Josef

Souček, na straně luterské salvátorský farář Ferdinand Hrejsa, zvolený r. 1917 za superintendenta). V květnu 1917 se pak konala i schůze zástupců obou církví, z níž vzešla rezoluce české národní církve evangelické. Už tehdy byl ustanoven ústřední výbor pro tuto nově vznikající církev, v němž byli čelní představitelé obou církví dobrovolně se rušících. Po vyhlášení samostatného Československa pak nic nestálo v cestě svolání společného sněmu, na kterém bylo deklarováno sjednocení, jež nebylo jen formálně administrativní, ale de facto se jednalo o úplné splnutí.

V tomto historickém kroku bylo překonáno hrozící dvojí vážné nebezpečí. Jednak ani jeden český sbor AV i HV nezůstal stranou a nevzniklo tak „troj církví“, jednak se nová církev ubránila proklamativnímu liberalismu, který se např. projevoval odmítáním přijetí jakékoliv konfese. Na druhé straně se k nové církvi nepřipojily německé sbory, které vytvořily německou evangelickou církev. Bylo tím tedy sice

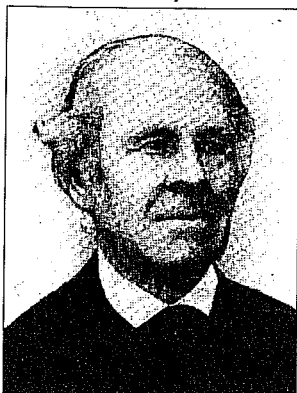
překonáno rozdělení konfesijní, objevilo se však rozdělení národnostní. Nutno podotknout, že se tím ČCE vyhnula mnoha komplikacím, které by se velmi pravděpodobně vynořily jen o pár let později, komplikacím spojenými s narůstajícím německým nacionalismem, se kterým se po více než deseti letech potýkala Jednota bratrská, jak uvidíme níže.

2.2 Příchod Obnovené Jednoty bratrské

Po vydání protestantského patentu se v Ochranově r. 1862 sešel bratrský synod, který jednal o možnosti zahájení vnitromisijní práce v zemi otců. Bratrství pracovníci se měli věnovat práci mezi rozptýlenými evangelíky a kolportovat mezi katolíky i dalšími zájemci náboženskou literaturu. Bylo zvoleno tzv. Českomoravské komitě, které podléhalo Ředitelství Jednoty, jež mělo misijní dílo koordinovat. Práci započal br. Kleinschmidt, do té doby kazatel v Neusaltz, který se měl seznámit se situací v Čechách a na Moravě, navštěvovat evangelické sbory a seznámit se s jejich životem a prací. Tuto práci konal 1862 - 1869 s vynucenou přestávkou za války prusko - rakouské r. 1866. Bratr Kleinschmidt se tak stal dobrým a váženým přítelem mnoha evangelických farářů, čímž byl hned z počátku misijní práce Jednoty vytvořen dobrý základ pro bratrskou spolupráci s oběma předchůdkyněmi pozdější ČCE. Bratru

Kleinschmidtovi se brzy dostalo několika pomocníků - cestujících kazatelů a kolportérů Bible. S jejich pomocí byla započata v 60 tých letech činnost na dvou místech. Byla to jednak obec Čenkovice v Orlických horách, kde Vilém Hartwig na žádost tamního německého obyvatelstva zakládá r. 1865 evangelickou školu a po r. 1866, kdy byla země plná válečných sirotek, v obci Čermná za podpory místního faráře HV Jurena sirotčinec. Druhým místem

byla obec Rosendorf ležící na česko - saském pomezí. V Rosendorfu došlo k probuzení mezi místními katolíky, kteří se přihlásili k nejbližšímu evange-

Juren

lickému sboru v Habřině. Sbor byl AV a místní farář Kovář požádal o přidělení pomocného kazatele z Ochranova.

Počáteční práce byla tedy výpomocného charakteru a sloužila sborům AV i HV v německém prostředí v těsné součinnosti s místními faráři.

Zlom v dosavadní taktice „české“ práce znamenal zasedání generálního synodu, který i přes jistou zdrženlivost a obavy ze strany německých bratří přijal usnesení, že:

1. Jednota má nadále pracovat tam, kde

už nějakým způsobem pracuje.

2. Práce bude misijní a financována na náklad celé Jednoty.

3. Přejde-li žádost o obsluhu Slovem a svátostmi z míst vzdálených od evangelických sborů, má být této žádosti vyhověno.

Taková žádost skutečně počátkem r. 1870 přišla. A to od skupiny bývalých českých katolíků z městečka Potštejn, kteří nejprve požádali o obsluhu faráře Čížka se sloupnického reformovaného sboru, ve kterém byli někteří členy. Byl by jim rád vyhověl, ale pro značnou vzdálenost jim nemohl zaručit a poskytnout dostatečnou péči. Kontakt na Ochranov získali o rok dřív při kolportážní činnosti ochranovského pracovníka Václava Lochmana. Koncem roku 1870, 16. října, se pak konalo první slavnostní shromáždění Obnovené Jednoty bratrské v zemi otců, které dalo základy samostatnému dílu.

(pokračování v příštím čísle)

Petr Špirko písemná práce, 1995